

Det vårades för Al-Qaeda

En studie av GSPC:s utveckling efter alliansen med Al-
Qaeda

Abstract

Recent years has seen a growth of so-called "Al-Qaeda franchises", terrorist groups who formally ally with Al-Qaeda. This study investigates the phenomenon through how one such actor, the "Salafist Group for Preaching and Combat" (GSPC), has developed after its alliance with Al-Qaeda in 2006 and rebranding as "Al-Qaeda in the Islamic Maghreb" (AQIM). By analyzing GSPC before and after the alliance, a comparison is made utilizing Peter Neumann's theory of Old and New terrorism. With text analysis and historical method supplemented with descriptive statistics, available primary and secondary source material and the "Global Terrorism Database", are used to investigate the group's development. The results show that GSPC became increasingly structurally networked but only regionally diffused, with Algeria remaining the operational center of gravity. GSPC also expanded its goals to a regional caliphate, becoming more brutal and indiscriminate in their attacks, media aware and criminally motivated. This created a backlash against the group, causing it to revert to more selective tactics, such as the kidnapping of westerners. The study concludes tentatively, that only the brutal, indiscriminate and media utilizing strategies can be attributed to the alliance, other developments were gradual and derived from the hostile environment the group operated in.

Nyckelord: Al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM), Salafist Group for Preaching and Combat (GSPC), terrorism, islamism, Gammal och Ny terrorism, Peter R. Neumann, Al-Qaeda, Algeriet.

Antal ord: 10000

Innehållsförteckning

1	Inledning	1
1.1	Syfte och frågeställning	1
1.2	Teoretisk diskurs	2
1.3	Avgränsningar	3
1.4	Centrala begrepp	3
1.5	Studiens disposition	4
2	Gammal och Ny terrorism	5
2.1	Struktur	5
2.2	Mål	6
2.3	Metod	7
2.4	Kritik	8
3	Beskrivande fallstudie	10
3.1	Analystekniker och material	10
3.1.1	Historisk metod	10
3.1.2	Kvalitativ textanalys	11
3.2	Operationalisering	12
3.2.1	Struktur	12
3.2.2	Mål	13
3.2.3	Metod	13
3.3	Urval och generaliserbarhet	14
4	Undersökning och analys	15
4.1	Bakgrund	15
4.2	Salafist Group for Preaching and Combat	16
4.2.1	Struktur	17
4.2.2	Mål	18
4.2.3	Metod	20
4.3	Al-Qaeda in the Islamic Maghreb	22
4.3.1	Struktur	23
4.3.2	Mål	25
4.3.3	Metod	26
4.4	GSPC till AQIM – mer än ett namnbyte?	29
5	Slutsatser	32

6 Referenser.....	35
Appendix 1 – Beskrivande statistik.....	40

1 Inledning

Mellanöstern och Nordafrika präglades under 1990-talet av väpnade islamistgruppers motstånd mot regionernas regimer. Ursprunget var missnöje över vad det auktoritära och sekulära styret presterat inrikes- och utrikespolitiskt. I slutet av decenniet såg framgångsutsikterna mindre lovande ut, regimernas överlägsna kapacitet vållade svåra förluster för islamisterna. Många falnande islamistgrupper valde därför att temporärt lägga ned sina vapen, medan vissa fortsatte utsiktslösa nationella kamper. Samtidigt hade en annan grupp, Al-Qaeda, växt i marginalen med internationella målsättningar och västfientlig agenda. (Gerges 2011:29-34,55-60,66-74, Hafez 2004a:1-2,8-9).

USA:s svar på terroristattacker 9/11 och Irakkriget förändrade spelplanen. Många rörelser som motsatt sig Al-Qaeda sammanblandades med gruppen i ”kriget mot terrorismen”, vilket både gynnade och skadade Al-Qaedas popularitet. 2000-talet har sedermera sett en utveckling av s.k. ”Al-Qaeda franchises”, nationella terroristgrupper som allierat sig med Al-Qaeda och inkommerats i dess paraplyorganisation (Gerges 2011:18-19,76-81,105-106). Rörelsen ”Salafist Group for Preaching and Combat” (GSPC) i Algeriet exemplifierar fenomenet. Gruppen skapades 1998 som reaktion på inbördeskrigets excesser och svor att enbart fortsätta en nationell kamp mot algeriska regimen. Utvecklingen blev en annan, 2006 allierade sig GSPC med Al-Qaeda och tog namnet ”Al-Qaeda in the Islamic Maghreb” (Larémont 2011:242-244).

Utvecklingen har lett till debatter om hur hotet från Al-Qaeda har förändrats. Vissa anser att det förvärrats genom alliansbildningarna, medan andra tonar ner betydelsen. Att förstå hur dessa allierade till Al-Qaeda *faktiskt* utvecklas är därför av stor vikt, både för stater som hanterar hotet och forskare som försöker förstå fenomenet.

1.1 Syfte och frågeställning

Utgångspunkten för denna studie är en undran över hur islamistiska terroristgrupper utvecklas efter alliansbildning med Al-Qaeda. Fallet GSPC bör vara en fruktsam utgångspunkt. Från att vid tillkomsten varit nationellt fokuserad, allierade sig gruppen med Al-Qaeda åtta år senare. De flesta terroristgrupper dör ut eller avvecklas under det första levnadsåret (Dugan-Young 2014). GSPC:s resa har därmed i sammanhanget varit en lång, föränderlig och utdragen process både

före och efter alliansen. Gruppen bör således vara ett relevant fall att studera pga. sin långa och varierande livscykel.

Syftet med studien är därför att undersöka hur GSPC utvecklats efter alliansen med Al-Qaeda. Genom att jämföra GSPC före och efter alliansen, 9/11 2006, kan studiens frågeställning besvaras, som är:

- Hur har GSPC utvecklats efter att gruppen allierade sig med Al-Qaeda 2006?

1.2 Teoretisk diskurs

Studiens frågeställning exemplifierar, i abstraherad form, fenomenet nationella terroristgruppers utveckling efter alliansbildning med transnationella motsvarigheter. Detta aktualiserar åtminstone två teoretiska diskurser, om alliansbildningar och terrorism.

Teoribildningen om allianser har varit statscentrerad och fokuserad på det internationella systemet. Genom icke-statliga aktörers ökade betydelse har dock teoribildningen utvecklats för att kunna studera företag, NGO:er och militanta rörelser. I studien används därför en anpassad definition av mellanstatliga allianser, för att begreppet inte skall tas för givet när GSPC:s utveckling analyseras (Bacon 2014:6-7).

Terrorismforskningen expanderade exponentiellt efter terroristattacker 9/11. Forskningen har dock kritiserats för orientalistisk bias, empirisk rundgång och underteoretisering, vilket hämmat trovärdigheten och den kumulativa kunskapsproduktionen. En anledning är oförmågan hos forskare och beslutsfattare att nå konsensus om hur terrorism skall definieras (Della Porta 2013:11-14, Gerges 2009:277-280). Terrorismdiskursen är även bred med flera inriktningar. Vissa forskare studerar terrorismen som sprungen ur fattigdom eller utanförskap, medan andra förklarar den som framväxande ur interaktion mellan sociala rörelser och stater (Della Porta 2013:32-39,72-73, Hafez 2004b:37-54). Terroristgrupper har också studerats som antingen styrda av ideologi och religion eller som rationella strategiska aktörer (Crenshaw 1992). Val av analysenhet varierar också, forskare som Marc Sageman fokuserar på individers radikaliserings och rekrytering, medan andra studerar grupper (Sageman 2004). En bredare inriktning studerar terrorismens utveckling och föränderlighet. Många menar att terrorismen har genomgått en fundamental utveckling under senare decennier, vilket har resulterat i teorier om ”Ny terrorism” (Kaplan 2011:5-6).

Eftersom studien behandlar terroristgruppers utveckling, bör sistnämnda inriktning vara en fruktsam utgångspunkt utifrån översikten ovan. För att beskrivningen skall göra fenomenets komplexitet rättvisa och ta helheten i

beaktande, behövs teoretiska redskap som inte ensidigt fokuserar på varken våldshandlingar eller gruppens agitation.

Peter Neumanns idealtypsbaseade teori fyller detta behov. Neumann behandlar terrorism som en strategi och observerar dess förändring utifrån idealtyperna Gammal och Ny terrorism i variablerna *struktur*, *mål* och *metod* (Neumann 2009:14-16). Teorin medför att analysen av GSPC blir strukturerad och fokuserad utan att helhetsbilden skuggas. Studien görs därmed inomvetenskapligt relevant och kumulativ, genom att befintlig teoribildning inom terrorismforskningen appliceras på ytterligare ett falls utveckling. Undersökningen blir således inte en i mängden av teorilösa fallstudier inom problemområdet och studerat fall. Ur ett utomvetenskapligt perspektiv blir studien intressant pga. ”jihadturismens” utveckling, GSPC:s närhet till Europa samt Sveriges truppbidrag till Mali. Det bör därmed finnas intresse av att förstå både den specifika gruppens utveckling och populationen den representerar, även för mindre länder som Sverige (Svensson-Teorell 2007:18).

1.3 Avgränsningar

Med hänsyn till befintliga resursramar behöver flera avgränsningar klargöras. För det första studeras två tidsperioder. Den första löper från gruppens tillkomst 1998, till alliansen med Al-Qaeda 9/11 2006. Den andra löper från alliansen till 2010. Slutåret motiveras med att studien inte bör spekulera kring pågående händelseförlopp eller domineras av arabiska vårens påverkan. Studien avgränsas också av att endast nationella gruppers utveckling efter alliansbildning med Al-Qaeda behandlas. Detta smalnar av och belyser ett avgränsat problemområde. Därför finns inga anspråk på att uttala sig om grupper som samarbetar *inom* en nationell kontext eller andra kategorier än islamistiska. Alla potentiella par av allianspartners där samarbete *uteblev*, ingår heller inte i populationen utan endast ”positiva” utfall. Eftersom Al-Qaedas allierade opererar i skilda kontexter, finns bara resurser att tillräckligt grundligt studera och uttala sig om *ett* fall, GSPC. Förhoppningen är ändå att, utöver studerat fall och huvudsyfte, kunna presentera preliminära generella utsagor om terroristgruppers utveckling efter alliansbildning med Al-Qaeda (Svensson-Teorell 2007:22,32-33,83).

1.4 Centrala begrepp

Islamism avser religiöst motiverad politik grundad på islam, som inte håller isär politik och religion, utan ser islam som elementärt för hur ett samhälle bör utformas. Väpnade islamistiska grupper innebär organisationer, som med våld söker tillskansa sig makten för att omdana den politiska ordningen i ett land,

region eller det internationella systemet efter sin tolkning av islam (Hafez 2004a:4-5, Neumann 2009:95,99,106-107,115, Wild 2006:282-283).

Terrorism är ett omtvistat begrepp. I denna studie avser terrorism en medveten strategi som utgörs av symbolhandlingar, bestående av våld eller hot om våld, syftande till att medvetet sprida skräck och påverka det politiska beteendet hos avsedd målgrupp. Terrorism utgör därmed *ett* verktyg ur en lång repertoar av potentiella, för att uppnå politiska mål (Bacon 2014:6, Neumann 2009:7-8,95). *Nationell* terrorism involverar territorium och medborgare associerade till samma land, medan *transnationell* terrorism involverar medborgare och/eller territorium associerade till mer än ett land (Karmon 2005:5-6). GSPC och populationen består av väpnade islamistiska grupper, som främst använder sig av terrorism. Termen islamistisk terroristgrupp kan därför användas för att beteckna studerat fall, utan att verkligheten förenklas på vilseledande vis.

Med *alliansbildning* avses relationer, inbegripande säkerhetssamarbete mellan terroristgrupper med ömsesidig förväntan om koordinering och rådgivning rörande politisk, logistisk och/eller operativ verksamhet. Allianser särskiljs från tillfälligt samröre på subgrupp-nivå, utan förväntningar om bestående och av ledningen auktoriserat samarbete (Bacon 2014:6).

1.5 Studiens disposition

Studien disponeras på följande vis. Inledningsvis presenteras Neumanns teoretiska ramverk i kapitel 2. Därefter belyses metodologiska val och tillvägagångssätt i kapitel 3. I kapitel 4 analyseras GSPC, i tidsperioderna före och efter alliansen med Al-Qaeda, varefter de två jämförs. Utifrån detta besvaras frågeställningen och slutsatser redovisas i kapitel 5.

2 Gammal och Ny terrorism

Många forskare anser att terrorismen förändrats under senare decennier och nya former av terroristgrupper framträtt, präglade av diffusa strukturer, religiösa målsättningar och brutalare aktioner. Det har därför talats om ”Ny terrorism”. Hur den nya terrorismen skall förklaras och vilket hot den utgör råder dock mindre enighet om. Vissa anser att terrorismens nya ansikte utgör ett unikt och aldrig tidigare skådat fenomen, medan andra hänvisar till historiska cykler och kontinuitet (Gofas 2012:18, Neumann 2009:118-120).

Peter Neumann har försökt fylla kunskapsbehovet med sin idealtypsbaseade teori om Gammal och Ny terrorism. Neumann strukturerar och fokuserar studiet av terrorismens förändring genom att fånga den utifrån variablerna: *struktur*, *mål* och *metod*. Från variablerna har två idealtyper konstruerats, som utgör polerna på ett kontinuum och accentuerar samt renodlar förändringen genom den kontrastverkan de skapar. Idealtypernas variabelvärden blir således analytiska redskap, som tillåter jämförelser över tid genom referenspunkterna de bildar (Neumann 2009:11-16, Svensson-Teorell 2007:24-25,42-43).

Teorins fokusering på terrorismens utveckling rimmar väl med studiens syfte. I vissa avseenden behöver den dock preciseras för att fånga förändringen inom *islamistisk* terrorism. Där så gjorts motiveras detta utifrån tidigare forskning och Neumanns resonemang. Nedan presenteras teorins variabler.

2.1 Struktur

Den första förändringsaspekten reflekteras i terroristgruppernas organisationsstruktur. Enligt den gamla terrorismens logik söker terroristgrupper efterlikna militära organisationskulturer, innebärande hierarkiska strukturer som särskiljer och rangordnar olika skikt och ansvarsområden. Eftersom terroristgrupper generellt möter en starkare fiende visar sig denna lättgenomskådliga organisationsstruktur ofta illa anpassad för gruppernas dagliga kamp och överlevnad. Slutna cellstrukturer där endast cellchefen har kontakt med ledningsskiktet är den traditionella lösningen för att förhindra insyn och infiltration. Neumann menar att cellstrukturen inte bör betraktas som upplösning av hierarkin. Istället bibehålls den genom kontroll över cellcheferna och nyckelresurser, som endast görs åtkomliga vid planerade och auktoriserade attacker. Hierarkin kvarstår således men osynliggörs utan insyn i grupperna (Neumann 2009:17-18).

Den gamla terrorismen är också geografiskt fokuserad vilket innebär att gruppernas operativa verksamhet bedrivs i en specifik stat eller region, varifrån majoriteten av medlemsbasen även härstammar. Detta utesluter inte internationella kontakter, tvärtom har terroristgrupper traditionellt förlitat sig på externt stöd från stater och diaspora. Det accentuerade draget är att resurser och terroristhandlingar kanaliseras till en geografiskt avgränsad kamp (Neumann 2009:18-19).

Den nya terrorismens struktur organiseras istället genom nätverk och frånvaro av hierarki, ersatt av personliga relationer. I dessa decentraliserade nätverk finns ofta nav, bestående av personer med multipla länkar till andra delar av nätverket. Strukturen är mer lik ett spindelnät med fluktuationer i täthet centrerat runt specifika personer. Den operativa beslutskompetensen och initiativförmågan blir därför dynamisk, autonom och spontan. Den nya terrorismens ledare fungerar därför som vägledande, legitimerande och inspirerande mentorer som styr kampens riktning i vid bemärkelse (Neumann 2009:19-20,52,55,65,153-154).

Den nya terrorismens andra särdrag är geografisk diffusion. Nätverken har global operationell räckvidd och är transnationella, dels i bemärkelsen att de genomför attacker världen över, dels i att de skapar en virtuell rymd och kollektiva identiteter utan geografiska referenspunkter. De rekryterar medlemmar från alla tänkbara länder och för sin kamp på ett globalt plan med skiftande fokus beroende på temporära framgångsutsikter (Neumann 2009:20-21,55-56,79-80).

2.2 Mål

Neumanns andra variabel behandlar förändring i målsättningar. Terroristgrupper tenderar att vara extrema reflektioner av dominerande ideologiska strömningar, varför deras mål inte är oavhängiga den omgivande kontexten (Della Porta 2013:204-208). Neumann belyser hur den gamla terrorismens målsättningar, under kalla kriget, bestod av nationalistiska samt vänster- och höger-radikala ideologier, medan den nya präglas av religiösa och nationalistiska influenser (Neumann 2009:21-25,87-88,93,95,100-101).

Neumanns observationer angående målsättningar omfattar förändringar i terrorismfenomenet i sin helhet. Eftersom endast kategorin islamistiska terroristgrupper behandlas blir dock variabeln statisk. Dessa är per definition religiöst motiverade. Neumanns specifika resonemang rörande den islamistiska terrorismens målsättningar behöver därför accentueras för att fungera som analysverktyg. Återkoppling bör också ske till studiens problemområde, nationella terroristgruppers utveckling efter alliansbildning med transnationella motsvarigheter. Detta klargör spännvidden i valmöjligheterna som grupperna ställs inför. Sedan islamismens tillväxt under 1990-talet har en växande spänning och konflikt observerats mellan globala och nationella agendor. Valmöjligheten

handlar om att antingen kämpa mot ”den avlägsna fienden” (USA och västvärlden) eller ”den nära fienden” (regimerna i arabvärlden) (Gerges 2009:51-57,66-67,118-121,153-164, Neumann 2009:42-43,79-80).

Teorin bör således preciseras inom-typologiskt genom att hänsyn tas till denna spännvidd när islamistiska terroristgrupper studeras. Enligt denna präglas den gamla terrorismen av blandade nationalistiska och religiösa fiendenarrativ och målsättningar, ofta i en kombination av islam och ett antikolonialt arv. De auktoritära regimerna i arabvärlden ses därför som prioriterade fiender, varför den gamla terrorismens målsättning är att störta en bestämd regim och ersätta den med en islamsk stat eller kalifat¹ (Gerges 2009:21-34,43-52,67, Neumann 2009:72-73).

Den nya terrorismen präglas istället av ett globalt narrativ med USA och västvärlden som huvudfiender. Målsättningarna är också globala och målar upp bilden av en slutgiltig kamp mellan en samlad muslimsk gemenskap och västvärldens korsfararhärar. Enligt tankesättet måste roten till det onda, den kristna och judiska hegemonin, störtas för att möjliggöra ett islamskt kalifat. Den nya terrorismen kännetecknas därför av motstånd mot nationalism, som hotar föreningen av en global muslimsk gemenskap och identitet (Gerges 2009:56-58,179-180,187-188, Neumann 2009:72-73,79-80,106-107,127-132).

2.3 Metod

Den tredje variabeln belyser förändring i metod. Från ett synsätt är terroristgruppers tillvägagångssätt förhållandevis konstanta. Terroristorganisationer har nämligen kallats för ”operativt konservativa” i bemärkelsen att majoriteten av terroristattentat består av kidnappningar, gisslantagningar, mord eller sprängattentat. Innovation består oftast av nya kombinationer av nämnda gärningar. Vad Neumann observerar är en förändring i *hur* terroristattentaten utförs och mot *vem* (Neumann 2009:25).

Terrorism handlar i mångt om att maximera uppmärksamhet. Enligt den gamla terrorismens logik är våldet verktyget för att uppnå detta och därigenom politisk påverkan, ett medel som helgas av ändamålen. Traditionellt uppnås detta genom många betraktare och färre dödsfall, dvs. selektiva attacker oftast riktade mot politiska företrädare och säkerhetsstyrkor (Neumann 2009:100,135-137). I den nya terrorismen förenas våldet och uppmärksamheten i en urskillningslös legering, dvs. många betraktare *och* många dödsfall. När terroristattentat utföras av gamla terroristgrupper orsakade civila masskadeutfall, berodde detta *oftare* på

¹ Från det arabiska ordet *khilafa*, betydande succession. Innebärande de muslimska imperier som etablerades efter profeten Muhammeds död och som de flesta islamistgrupper i modern tid eftersträvar att återupprätta (Ringmar-Pella 2014a).

misstag och dålig timing än intention. I den nya terrorismen är våldet urskillningslöst och syftar till maximala dödsfall, ofta med självmordsbombare på tätbefolkade mötesplatser. Konsensus råder däremot inte över trendens styrka eller när den började. Oavsett hur data manipuleras står dock klart att terrorismen har blivit dödligare och att nya terroristgrupper uppfattar hela befolkningsgrupper som legitima mål (Neumann 2009:26,118,131-133).

Ytterligare ett särdrag för den nya terrorismen är *hur* våldet utförs. I den gamla terrorismen var våldsutövningen återhållsam och budskapet stod i centrum för att inte förlora befolkningarnas stöd. Våldsutövningen i den nya terrorismen är istället brutaliserad eftersom civila attacker i högre utsträckning men också genom grymma tillvägagångssätt t.ex. filmatiserade halshuggningar, lemlästningar och sekundära sprängladdningar riktade mot sjukvårdspersonal. Brutaliseringen tillmäts ofta fenomenet ”outbidding”, vilket åsyftar konkurrensen mellan terroristgrupper om uppmärksamhet. Effekten har blivit ökad och brutaliserad våldsanvändning, som förstärkts av tilltagande konkurrens i mediabranschen, medieexponeringens ökning och avtrubningen för våld detta resulterat i (Neumann 2009:27-28,53-54,135-142).

Återigen bör teorins resonemang preciseras, då terrorismens massmediala utveckling endast delvis betonas. Eftersom konkurrensen om massmedial exponering har stigit och internet blivit lättillgängligt, har terroristgrupper skapat egna medieavdelningar efterliknande professionella nyhetssändningar. Genom att ”kriget mot terrorismen” försvårat terroristgruppers aktivitet har egenproducerade budskap fått strategisk betydelse genom signaleffekten om gruppernas fortlevnad och relevans som skapas (Janbek-Seib 2010:10-11,16-18,26-28,44-45). Den nya terrorismen kännetecknas därför av mediemedvetenhet och egna produktionsbolag som publicerar högteknologiska budskap. I den gamla terrorismen förlitar sig grupperna på oberoende media, lågteknologiska kommunikationsmetoder och terroristhandlingarnas inneboende förmåga att skapa uppmärksamhet. I den nya terrorismen förstärks handlingen och ges mening av egenproducerade återgivelse (Neumann 2009:52-55,79-80,143-144, Janbek-Seib 2010:16-21,31-42).

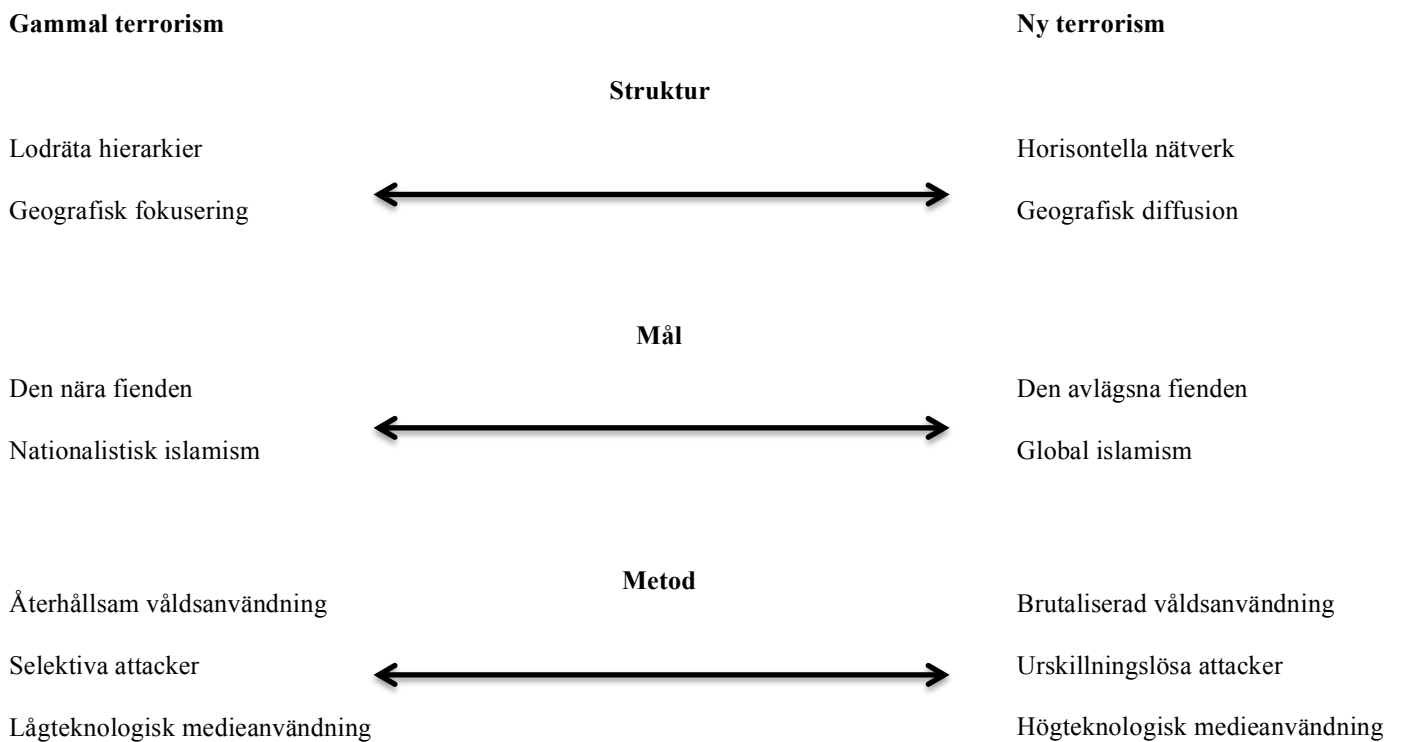
2.4 Kritik

Konceptet Ny och Gammal terrorism har inte undgått kritik. Flera forskare ifrågasätter förekomsten av någon plötsligt uppkommen ”Ny terrorism” och betonar kontinuitet och historiska likheter. Neumanns ramverk skulle därmed bli irrelevant, eftersom dagens terrorism inte är unik utan återfinns i historien (Crenshaw 2003:48-52, Gofas 2012:18-19,22-29, Field 2009:200-205, Tucker 2010:1,3-7,11-13). Neumann poängterar dock att förändringen har varit evolutionär. Ny terrorism handlar istället om hur tidigare tillvägagångssätt har återkommit och kombinerats på nya sätt i utökad omfattning. Neumann menar att utvecklingen inte har varit homogen och att idealtyperna snarare bör nyttjas för att

studera förändringar, än klassindelningar utifrån absoluta variabelvärden. I analyser av terroristgrupper bör istället *nyare* och *äldre* drag utkristalliseras (Kurtulus 2011:480-483, Neumann 2009:11-13,47-48,151-152). Var grupper befinner sig på kontinuumet mellan idealtyperna och hur de liknar dem i olika faser av sina livscyklar, blir därmed användbart för att studera utvecklingar. Polemiken om ”Ny terrorism” spelar därmed mindre roll, eftersom teorin baseras på belagda förändringar som blir fruktsamma i relation till studiens syfte.

Neumanns teori är dock generell och bred, varför den preciserats i mål- och metodvariablerna. Viktigt att notera är att preciseringarna grundas på existerande teoretiska resonemang, av Neumann och andra forskare, om den *islamistiska* terrorismens förändring som ges mer vikt. Preciseringarna är därmed *inte* en tautologiskt skräddarsydd version anpassad till det studerade fallet. Nedan summeras teorins idealtyper.

Figur 2.1: Gammal och Ny terrorism utifrån *struktur, mål* och *metod*

Neumann 2009:29

3 Beskrivande fallstudie

I studien används en intensiv undersökningsstrategi. GSPC analyseras mellan 1998-2010 med alliansen som vattendelare. Undersökningen struktureras därmed genom att fallet delas upp i två jämförbara analysenheter och blir en beskrivande fallstudie med ett komparativt element inom ett fall och kontext (Svensson-Teorell 2007:26,31,73-74).

Terroristgrupper är svårstuderade fenomen som opererar i en dold och skiftande miljö. En extensiv studie skulle därför riskera att undgå eller ta för givet viktiga processer eftersom mindre uppmärksamhet kan ges respektive fall, något som terroristforskningen generellt blivit kritiserad för. Med en intensiv undersökningsstrategi och längre studerad tidsperiod möjliggörs fler och varierade observationer. Utvecklingen kan studeras på djupet i respektive analysenhet som sedermera jämförs. Risken blir därmed mindre att variation i variablerna endast tillskrivs alliansen (Svensson-Teorell 2007:80-82,84).

Analysen drivs av Neumanns idealtyper vars variabelvärden fungerar som referenspunkter för gruppens utveckling. GSPC kan i respektive variabel ha *nyare* eller *äldre* egenskaper som förändras över tid. Med andra ord läggs idealtyperna som tolkningsraster över empirin som bearbetas och struktureras i analysen. Nivåskattningsproblematik avhjälps således genom att förändringseffekter studeras istället för absoluta variabelvärden. Eventuell kvarvarande begreppsvaliditetsproblematik får därmed inte lika avgörande betydelse (Beckman 2005:28-29,54, Esaiasson m.fl. 2012:144-147).

Att analysera gruppens utveckling innebär att utreda ett komplext händelseförlopp. Samtidigt skall gruppens tillstånd tolkas dvs. målsättningarna i de två tidsperioderna. Lämpliga analystekniker för detta bör vara kvalitativ textanalys av gruppens skrifter och uttalanden samt historisk metod för att utreda själva händelseförloppet (Svensson-Teorell 2007:98-99).

3.1 Analystekniker och material

3.1.1 Historisk metod

För att belägga händelseförloppet finns, med hänsyn till befintligt källmaterial och problemområdets natur, avsevärda utmaningar i form av kulturellt, språkligt och geografiskt avstånd. För att avhjälpa detta i möjligaste mån används

primärmaterial i form av skrifter, uttalanden, intervjuer och händelsedata sammanställt och översatt av tankesmedjor och akademiska institutioner. Det är dock svårt att fastställa hur representativt och tillförlitligt primärmaterialet är eftersom tillgången är högst begränsad. Dessutom har terroristgrupper intresse av att framhäva sin verksamhet, inflytande och räckvidd samtidigt som de i andra avseenden är hemlighetsfulla. Likaså har inblandade statliga aktörer samma eller motsatt tendens (Dowd-Raleigh 2013:501). Primärmaterialet aktualiserar därför främst kraven om äkthet och tendens. I undersökningen eftersöks således material, som går emot aktörernas tendens, med vilket aktörernas tendens kan vägas emot varandra samt med gemensamma nämnare i inblandade aktörers återgivelser av sakförhållanden (Svensson-Teorell 2007:104-106).

Eftersom tillgången av primärmaterial är bristfällig, nödgas ett suboptimalt fundament användas för rekonstruktion av händelseförloppet. Till hjälp tas sekundärmaterial i form av analyser och rapporter från tankesmedjor, akademiska institutioner, statliga myndigheter samt nyhetsrapportering. Som tidigare nämnts har terrorismforskningen kritiserats för bias och empirisk rundgång, varför sekundärmaterialet främst brister i oberoende och centralitet. Sammantaget ställer detta höga krav på diversifiering, triangulering och bakgrundskontroll. För att undersökningen skall bli reliabel beläggs GSPC:s utveckling med flera av varandra oberoende källor samt avvägning mellan sekundär- och primärmaterial. På detta vis kan materialtypernas relativa styrkor och svagheter ställas mot varandra. Kulturell och geografisk diversifiering i källmaterialet eftersträvas också för att minimera etnocentriska tolkningar. Reflektion sker också över hur samtida källor skiljer sig från senare producerade utsagor om specifika händelser (Esaiasson m.fl. 2012:283-288).

3.1.2 Kvalitativ textanalys

För att tolka gruppens tillstånd används kvalitativ textanalys, vilket ger fördelen att gruppens texter kan relateras till sin omgivande kontext, delar av dem framhävas samt både manifesta och latenta budskap blottläggas. Eftersom tillgången till GSPC:s texter är sporadisk görs det kvalitativa angreppssättet även mer fördelaktigt. I analysarbetet används ett uttolkarinriktat och förhandsdefinierat förhållningssätt, där idealtypernas egenskaper utifrån målvariabelns operationella indikatorer utgör kriterierna för textanalysen (Esaiasson m.fl. 2012:215-217,221-222,225).

Texterna utgörs av gruppens manifest, två intervjuer samt ett fåtal kommunikéer. De huvudsakliga idébärarna i dessa texter är gruppens tre olika ledare, som avlöst varandra mellan 1998-2004. Bedömningen är, trots låg materialtillgänglighet, att texterna är typiska för gruppen i de två tidsperioderna. Problematiken med avstånd och förförståelse försöker mildras genom att bakgrundskunskap om regionen samt religiösa och kulturella aspekter inhämtas. Vidare eftersträvas en öppen argumentation över genomförda tolkningar som stöds av citat från texterna.

Problematiken med tillgänglighet och avstånd är dock en potentiell systematisk felkälla som inte kan avhjälpas fullständigt. En dubbelkodning av texterna hade även varit att eftersträva. Eftersom detta inte är möjligt, erhålls istället en implicit sådan genom att tolkningarna jämförs med befintliga analyser av gruppens texter för att optimera analysens reliabilitet (Beckman 2005:17-19,44-45,51, Esaiasson m.fl. 2012:63-64,218-225).

3.2 Operationalisering

För att studien ska bli intersubjektiv och validiteten god, görs teorins variabler mätbara genom att operationella indikatorer presenteras för GSPC:s likhet med idealtyperna. Genom indikatorerna fångas spännvidden mellan variabelvärdena empiriskt och förändringseffekter blir observerbara. Idealtypernas ömsesidiga uteslutande och frånvaro av överlappning reflekteras även i indikatorerna för att undvika validitetsproblem (Esaiasson m.fl. 2012:55-60,138,141-144, Svensson-Teorell 2007:38-39,55).

I studien används främst resonerande kvalitativa indikatorer eftersom flera av idealtypernas aspekter illa låter sig mätas numerärt. Aspekterna geografisk fokusering/diffusion, brutalitet/återhållsamhet och urskillningslöshet/selektivitet kompletteras dock med kvantitativa indikatorer som mäts med händelsedata från ”Global Terrorism Database” (GTD). Syftet är att de olika observationernas generella styrkor och svagheter skall komplettera varandra. Om samvariation nås dem mellan, stärks förtroendet för slutsatserna och vid diskrepans kontrolleras den specifika aspekten fördjupat. Detta bäddar för en valid undersökning och förfining av analysteknikernas reliabilitet. De kvantitativa indikatorerna utgör däremot endast ett stöd, varför mätningen av dem presenteras i Appendix 1 och resultaten redovisas i diagram i analyskapitlet. Nedan följer operationaliseringarna utifrån idealtyperna (Beckman 2005:21-22,43-44,46, Svensson-Teorell 2007:55-59).

3.2.1 Struktur

Hierarkisk struktur indikeras av: Att gruppens ledare styr den operativa verksamheten och fördelar resurser. Attentat sker på ledarskiktets order genom centraliserade beslutsprocesser. Gruppens medlemmar och underenheter är rangordnat organiserade med tilldelade operations- och ansvarsområden och tillhörande titlar. *Nätverksstruktur* kännetecknas av: En symbolisk ledare avskuren från den operativa verksamheten. Att attentat sker på mellanchefer personliga initiativ över undergrupperingar associerade till gruppen. Decentraliserade beslutsprocesser där personliga relationer och tillfälliga samarbeten avgör när och var gruppens självförsörjande underenheter attackerar.

Geografisk fokusering indikeras av låg operationell räckvidd: Resurser kanaliseras till ett land eller region. Nationella och transnationella attacker fokuseras till ett land eller region. Gruppens medlemsbas härstammar från samma land eller region som kampen förs i. *Geografisk diffusion* indikeras av global operationell räckvidd: Resurser diversifieras transnationellt till olika länder, regioner och världsdelar. Gruppen har en globalt diversifierad medlemsbas och dess geografiska operationsområden överges och skiftar. Transnationella² attacker diversifierade till olika länder, regioner och världsdelar.

3.2.2 Mål

Mål-variabeln operationaliseras genom frågor som ställs till gruppens texter och sekundäranalyser av dess ideologi och målsättningar. Terroristgrupper förväntas ha en prioriteringsordning av målsättningar och fiender som reflekteras i deras omvärldskommunikation, vilka indikeras av svaren på frågorna nedan. Svaren kan variera mellan prioritering av *global* eller *nationalistisk islamism* samt fokus på *nära* eller *avlägsna fiender*.

- Vilka är gruppens främsta fiender?
- Vilka inkluderas i gruppens fiendenarrativ?
- Vilka är orsakerna till uppfattade politiska problem?
- Vilka är gruppens primära målsättningar?

3.2.3 Metod

Brutaliserad våldsanvändning indikeras av: Grymt våld i form av tortyr eller lemlästningar, som publikt förevisas och står i centrum för aktionen. Attacker som drabbar civila med vapeneffekter³ som utdelar avsiktligt mänskligt lidande. *Återhållsam våldsanvändning* kännetecknas av: Attacker där våldet endast utgör ett verktyg för att nå symbolisk uppmärksamhet och taktiska segrar. Attacker som inte primärt drabbar civila och avser eller visualiserar grymma våldseffekter och mänskligt lidande.

² För GSPC innebär således fokusering nationella attacker och transnationella i Algeriet eller närregionen, medan diffusion innebär transnationella attacker i andra och varierande länder, regioner och världsdelar.

³ Exempel på brutala vapeneffekter i Irak och Afghanistan är självmordsbombare och provisoriskt nyttjade verkansdelar i sprängladdningar, som muttrar, spik, glas etc. eller attacker med frätande syra. Vad som anses vara brutaliserad våldsanvändning är en subjektiv bedömning, vars problematik avhjälpas genom att hänsyn tas till den lokala normerande kontexten vari gruppen opererar dvs. främst Algeriets revolutionära praxis och historia.

Urskillningslösa attacker indikeras av: Attentat i tätbefolkade områden vid tidpunkter som garanterar masskadeutfall. Vapensystem som inte särskiljer avsedd målgrupp från omgivningen. Attacker med högre genomsnittlig dödlighet. *Selektiva attacker* karakteriseras av: Riktade och avgränsade attacker mot avsedd motståndare på isolerade platser. Vapensystem som diskriminerar målgruppen från omgivningen. Attacker med lägre genomsnittlig dödlighet.

Högteknologisk medieanvändning kännetecknas av: Exploatering av utförda attacker genom publicerade återgivningar. Egenproducerade mediaprodukter med yrkesmässig⁴ kvalitet. Strategisk exploatering av politiska omvärldshändelser⁵. *Lågteknologisk medieanvändning* innebär: Frånvaro av egenproducerade mediaprodukter eller amatörmässig kvalitet och analogt distribuerad propaganda. Att attentatens symboliska kommunikation endast sker genom terroristhandlingen eller oberoende media.

3.3 Urval och generaliserbarhet

Enligt avsnitt 1.3 studeras endast ett fall. Ovanstående metodavsnitt har därför fokuserat på studiens interna validitet. Trots huvudsyftet är det ändå relevant att reflektera över möjligheterna till generalisering. För att göra problemområdets empiriska population greppbar, avgränsades problemområdet till nationella terroristgruppers utveckling efter alliansbildning med Al-Qaeda. Det är ändå svårt att skapa en urvalsram över den brokiga skara grupper som i varierande bekräftad form allierat sig med Al-Qaeda, varför ett slumpmässigt urval lämpar sig dåligt (Gerges 2009:247). Att populationens olika fall härstammar från olika kontexter och förutsättningar gör även okända bakgrunds- och interaktionsvariabler sannolikt närvarande. Det är därför bortom studien att *säkerställa* GSPC:s representativitet. GSPC valdes ändå strategiskt som ett tungt fall pga. sin långa och varierande livscykel före och efter alliansen. Detta för att, trots huvudsyftet och populationsproblematiken, också kunna säga något om *samband* mellan utvecklingen och alliansen samt *hur* terroristgrupper utvecklas efter alliansbildning med Al-Qaeda (Svensson-Teorell 2007:68-69,84-85,87). Efter besvarandet av frågeställningen kommer därför tentativa slutsatser om samband mellan GSPC:s utveckling och alliansen samt likheter med kända motsvarigheter⁶ att presenteras som bygstenar och hypoteser för framtida forskning.

⁴ Motsvarande utformning och bildkvalitet som samtida nyhetsmedier dvs. kvalitet och professionalism i förhållande till vad den samtida teknologin tillåter.

⁵ Medialt utnyttjande av internationella händelser för att stärka den egna kampens legitimitet, t.ex. genom att appellera till avsky mot slöjförbud i Frankrike, koranbränningarna i USA eller Muhammed-karikatyerna i Jyllands-Posten.

⁶ Al-Qaedas kända och bekräftade allianspartners, förutom GSPC, är b.l.a. Al-Qaeda på arabiska halvön, Al-Shabab, f.d. Al-Qaeda i Irak och Islamska emiratet i Kaukasus (Zimmerman 2013).

4 Undersökning och analys

I detta kapitel genomförs analysen av GSPC. Inledningsvis introduceras gruppens bakgrund, därefter undersöks och analyseras tidsperioderna före och efter alliansen med Al-Qaeda, varefter de två jämförs.

4.1 Bakgrund

Bakgrunden till inbördeskriget i Algeriet under 1990-talet, var besvikelse över vad regimen levererat i sociala, politiska och ekonomiska livsförutsättningar. Ur missnöjet växte en islamistisk massrörelse fram, vilken regimen bemötte med brutal repression (Echeverría-Jesús 2004:352-353). Samtidigt återvände radikaliserade veteraner från kriget i Afghanistan. En väpnad gren skapades, Armed Islamic Group (GIA), som tillsammans med andra inledde en väpnad kamp. Resultatet blev en eskalerande våldsspiral och inbördeskriget ett faktum (Celso 2008:80,89-90, Eriksson-Jakobsson 2012a:8-9).

GIA var den mest radikala islamistgrupperingen under inbördeskriget och hade stöd av Al-Qaeda, genom kontakter som knutits i Afghanistan. Även om GIA var fokuserade till Algeriet, blev gruppen också ökad för mord på utlänningar och transnationella bombattentat. Gruppen tvekade heller inte att använda dödligt våld mot alla som uppfattades illojala (Botha 2008:33,35-38). Islamistgrupperna stred därför inbördes och hotades av infiltration från algeriska säkerhetstjänsten, som ryktades provocera fram våld mot civila för att svartmåla grupperna (Le Sueur 2010:62-63,124-134,143-144).

Vid slutet av 1990-talet gick utvecklingen för långt. GIA förklarade algeriska befolkningen som avfallingar och inledde massakrer av civila. Konsekvenserna blev att medlemmar, allierade och civilbefolkningen vände sig mot gruppen. Samtidigt rönt regimen framgångar och vållade svåra förluster för islamisterna. En seger såg alltmer avlägsen ut, varför många valde att lägga ner vapnen och GIA började gradvis upplösas (Filiu 2009:219-220, Le Sueur 2010:71-72,128-129,141-144).

4.2 Salafist Group for Preaching and Combat

GSPC tillkom 1998 som utbrytargrupp från GIA och reaktion på massakrerna av civila. Gruppens ledare, Hassan Hattab, var tidigare regional befälhavare i GIA. Med sig fick han delar av GIA:s ledningsstruktur och spridda undergrupperingar. Hattab svor att fortsätta den nationella kampen för en islamsk stat genom att hädanefter endast attackera regimen (Smith 2009:65). Eftersom övriga islamistgrupper började avväpnas, lyckades GSPC ackumulera de flesta som fortfarande var villiga att strida, vilket gjorde att gruppen uppgick till cirka 4000 medlemmar 2002 (Harmon 2010:14-15).

GSPC:s överlevnad hotades dock av regimen ökande kapacitet att lokalisera, likvidera och arrestera medlemmarna samt initiativ till nationell försoning. 1999 utlystes en amnesti som påskyndade avväpningen av islamistgrupperingarna. I kombination med befolkningens sinande stöd och säkerhetsstyrkornas ökade räckvidd, hotade amnestierna GSPC:s legitimitet, rekrytering och basområden (Boudali 2007:1-2). Terroristattackerna 9/11 förvärrade situationen eftersom USA och Algeriet fördjupade pågående säkerhetssamarbeten i ”kriget mot terrorismen”, vilket innebar gemensamma övningar och militärt bistånd (Le Sueur 2010:77-80,85-89,153).

Irakkriget 2003 blev avgörande för GSPC:s kontakter med Al-Qaeda. Invasionen väckte ilska och uppfattades av många muslimer som ett krig mot islam. Detta utnyttjade GSPC genom att anpassa sin kamp till omvärldsutvecklingen och förmedla rekryter till Al-Qaeda i Irak. De förändrade valmöjligheterna ledde också till intern konflikt mellan gruppens nationalisterna och internationalisterna (Ouelett m.fl. 2014:654). Hattab avgick 2003 till fördel för Nabil Sahroui som företrädde gruppens internationella gren. Sahroui stupade dock efterföljande år. Arvtagaren Abdelmalek Droukdal kom att intensifiera kontakterna med Al-Qaeda (Botha 2008:43,64-65,76, Smith 2009:67).

2005 togs återigen initiativ till en ny amnestiprocess, vilket innebar att GSPC:s stöd och legitimitet hotades med ny emfas. Samtidigt förlorade gruppen allt fler medlemmar i strid och genom avhopp till följd av nationalisternas missnöje mot ledarskapets internationella inriktning. Gruppen krympte till cirka 500 medlemmar och situationen blev desperat (Pham 2011:244-245). Droukdal sökte som utväg fördjupa relationen med Al-Qaeda i Irak och genom dem knöts kontakter med Al-Qaedas ledning. En granskningsprocess av gruppens lämplighet som partner inleddes, vilken utmynnade i alliansen med Al-Qaeda (Mekhennet m.fl. 2012, Droukdal 2008). Nedan undersöks händelseförloppet utifrån teorins variabler med återkopplande analys.

4.2.1 Struktur

GSPC ärvde sin föregångares organisationsstruktur enligt vilken gruppen leddes av en emir stödd av två shuror⁷ med rådgivande, beslutsfattande och tillsättande mandat. Utöver detta fanns stödfunktioner, b.la. en informationskommitté, utrikeskommitté och militärrådgivare. GSPC delade vidare upp Algeriet i geografiska zoner ledda av regionala emirer. Under dessa lydde *katibats*, *fassilas* och *sarayas* grovt motsvarande kompanier, plutoner och grupper (Botha 2008:41-46, GSPC 2004, Rogan 2009:8).

För Hattab handlade GSPC:s första år om överlevnad och sammanhållning. Gruppen försökte samla islamistfraktionerna som fortfarande var villiga att strida, varför fokus låg på att implementera Hattabs auktoritativa ledarroll, en centraliserad beslutsprocess och ansvarsutkrävande för att GIA:s illdåd inte skulle upprepas. Operationer och resurser kanaliserades främst till de nordöstra delarna av landet, med södra Algeriet som plats för resursackumulering (Boudali 2006:9-10, Harmon 2010:20, Smith 2009:66).

Regimens ökade kapacitet gjorde dock det svårt att implementera och vidmakthålla organisationsstrukturen. *Katibats* höll sig i konstant rörelse för att undgå upptäckt och började sprida ut sig över större områden, varför de geografiska zonerna blev mer överlappande. Ledningen fick också svårare att kommunicera med underenheterna och transportera resurser. Detta ledde till konflikter när lokala enheter blev mer autonoma och självförsörjande, samtidigt som ledningen försökte vidmakthålla en centraliserad beslutsprocess och auktoritativ arbetsfördelning (Boudali 2006:12-13, Marret 2008:545).

Efter Hattabs avgång kunde begynnande förändringar skönjas. Hattab vägrade avdela personal till Irakkriget, utan ville koncentrera resurserna nationellt. Sahroui var mer flexibel men följde Hattabs linje och utlovade endast resurser som kunde avvaras den nationella kampen (Gray-Stockham 2008:93, Rogan 2009:10-11). Efter Abdelmalek Droukdals tillträde 2004, började GSPC delvis diversifiera sina resurser. Den tilltagande hotbilden hade drivit delar av gruppen söderut till Sahelregionen⁸, där träningsläger och logistikkedjor upprättades för transport av rekryter till Irak. GSPC försökte på detta sätt hävda sin relevans genom att appellera till ilskan som Irakkriget väckte, när den nationella kampens attraktionskraft avtog (Botha 2008:70-73,76,163-166, Boudali 2006:10,14-19).

⁷ En konsultativ beslutsprocess och princip inom islam. I detta fall åsyftande ett organisatoriskt beslutsorgan som reflekterar shurans princip (Khan 2014, Marret 2008:542).

⁸ Den geografiska zon i Afrika, som sträcker sig i väst-östlig riktning från Atlanten till Röda havet och utgör övergången från Saharaöknen till savannerna i söder. I studien åsyftande södra Algeriet och angränsande länder; Mauretania, Niger och Mali.

I Sahelregionen etablerade den regionale emiren Belmokhtar också samarbeten med kriminella nätverk, varför medlemsbasen gradvis började diversifieras. 2005 genomförde GSPC sina två första attacker utanför Algeriet, i Mauretanien och Mali (Tawil 2009:15). Samtidigt bibehöll GSPC sin nationella karaktär genom att ledningsskiktet uteslutande och majoriteten av medlemmarna var algerier. GSPC:s geografiska fokusering och begränsade operationella räckvidd indikeras också av att endast fem transnationella attacker utfördes, två utanför och tre i Algeriet, av 191 identifierade under tidsperioden (Boudali 2006:12, Rogan 2009:12).

GSPC anammade initialt en hierarkisk struktur genom indelningen i geografiska operations- och ansvarsområden, av rangordnade subenheter och funktioner samt toppstyrd tillsättning av chefer. Att attackerna fokuserades till landets nordöstra delar, enligt ledarskapets preferenser, indikerar också ett auktoritativt och deltagande ledarskap. GSPC var även geografiskt fokuserade till Algeriet vilket beläggs av ett nationellt attackmönster och resurskanalisering samt algeriskdominerad medlemsbas. Efter två ledarskapsskiften, förhöjd hotbild och sinande stöd, började gruppen dock diversifiera resurser samt sprida ut sig geografiskt. Detta i kombination med konflikten mellan ett centraliserat ledarskap och tilltagande decentraliserade och självförsörjande lokala enheter, indikerar en *begynnande* lokal nätverksstruktur och regionalisering. Trots denna initierade förändring framstod GSPC som *överbärande* hierarkiskt och geografiskt fokuserat under tidsperioden.

4.2.2 Mål

GSPC motsatte sig GIA:s extremism men förkastade samtidigt en fredlig kompromiss. Gruppens initiala mål var därför att fortsätta den nationella kampen mot regimen för en islamsk stat, vilket framgår av gruppens stadga och Hattabs ledarskap (Rogan 2009:4-5).

I stadgan återfinns regler för hur ett religiöst samhälle bör utformas och rangordnade mål för hur detta skall uppnås. Efter abstrakta och andliga mål återfinns mer konkreta. Under punkt sex läses: ”the Salafist Group for Preaching and Combat and the way progress is aimed ultimately to the establishment of the Muslim community (caliphate)”. Under punkt tolv betonas kampen mot algeriska regimen: ”fight the apostate Algerian regime who refused laws”. Gruppen tar också avstånd från GIA: ”we seek refuge by Allah from the Khariji⁹ opinion”. I stadgan poängteras även att strid mot avfällingarna (regimen) är viktigare än mot otrogna (kristna och judar). Explicit namngivna externa fiender omnämns överhuvudtaget inte (GSPC 2004, Rogan 2009:5-6).

⁹ Åsytande takfir-tolkningen inom islam som legitimerar exkommunikation och våld mot muslimer. Förstås i den algeriska kontexten som GSPC:s avståndstagande till GIA:s tolkning av takfir och våldsanvändning under 1990-talet (Gordon 2005:77, OSC 2014:13).

Hattabs ledarskap reflekterade stadgan genom förnekande av attacker mot civila, som gruppen anklagades för. Hattab framhöll istället att GSPC återvänt till den rätta vägen som GIA avvek ifrån (Gray-Stockham 2008:93). Gruppens kvarhållande av GIA:s motto illustrerar även animositeten mot regimen: ”No dialogue, no reconciliation, no truce”. Ytterligare indikator för gruppens nationella målsättningar var att Hattab aldrig hyllade terroristattacker 9/11. Även om han uttryckte solidaritet för muslimer i andra konfliktområden och varnade för externa subversiva element, stod kampen mot regimen i fokus (Filiu 2009:220-223, Rogan 2009:4,10).

Den första förändringen i GSPC:s målsättningar framträdde under Sahrouis ledarskap, vilken också blottade konfliktlinjen mellan nationalisterna och internationalisterna. Sahroui bad om ursäkt för gruppens bristande stöd till Al-Qaeda och den muslimska gemenskapen, svor trohet till Usama bin Laden, förklarade krig mot kristna och judar samt legitimerade attacker mot utländska mål. I efterhand gjorde han dock avbön och förnekade formellt samarbete mellan GSPC och Al-Qaeda (Atwan 2012:340-341, Black 2008:1, Le Sueur 2010:154-155). Ledarskapsbytet indikerar dock en begynnande förändring och framgång för GSPC:s internationella falang, som introducerade avlägsna fiender och global islamism i gruppens retorik.

Förändringen mot global islamism intensifierades under Droukdals ledarskap. Särskilt tydligt blev detta under 2005 då gruppen utvärderades av Al-Qaeda som potentiell allianspartner. Droukdal försökte contextualisera gruppens nationella kamp som del i den globala, genom att relatera algeriska samhällsproblem och regimen vanstyre till internationella konspirationer, involverande främst gamla kolonialmakten Frankrike men också USA och Israel (Ouelett m.fl. 2014:655, Soriano 2011a:78). Projiceringen av en neokolonial världsordning och varje islamistgrupps lokala strid emot denna, användes för att legitimera GSPC:s nationella kamp:

It is important for us to spread the fragrance of Jihad in every country and region until the fire ignites under the feet of Jews, Christians, and the apostates [...] The Salafist group considers their Mujahideen brothers everywhere on earth as the forefront of the coming Islamic army [...] The Jihad in Algeria is one of its frontlines and features one of its brigades.
(Droukdal citerad av Rogan 2009:11-12)

GSPC bör initialt betraktas som en nationalistisk islamistgrupp med fokus på den nära fienden. Detta med hänsyn till stadgans och ledarskapets prioritering och avgränsning till regimen som huvudfiende och hinder för den primära målsättningen, en islamsk algerisk stat. Målsättningarna förändrades dock gradvis till att inkorporera främst Frankrike och därefter resten av västvärlden i fiendebilden. Den nationella kampen började ses som del i den globala, genom lojalitetsförklaring till Al-Qaeda, legitimering av attacker mot utländska mål samt en kristen och judisk konspiration som orsak till *nationella* problem. Ett globalt perspektiv och fiendebild blev därför *mer* framträdande. GSPC var dock

övervägande nationalistiskt, eftersom det globala perspektivet tillfördes för att smutskasta regimen och legitimera gruppens hotade nationella kampanj och överlevnad.

4.2.3 Metod

GSPC bedrev initialt en lågintensiv verksamhet och fokuserade på intern sammanhållning. Gruppen genomförde endast sex attentat före millenniumskiftet och drygt dussintalet årligen fram till 2002. Essentiellt men svårt var att särskilja sig från föregångaren. Eftersom delar av GIA fortfarande opererade 1998-2001 var distinktionen svår, varför flera attentat tillskrevs båda (GTD 2014, Soriano 2011b:284). Tillsammans med GSPC:s fåtaliga attacker gör detta gruppens dödlighet volatil och osäker att tolka numerärt under dessa år, varför 1998-2001 är borttagna ur diagrammen¹⁰ nedan.

När GSPC studeras kvalitativt står det klart att gruppen inledningsvis nyttjade traditionell gerillakrigföring, främst eldöverfall, kidnappningar och mord på regimenställda. Ett vanligt tillvägagångssätt var upprättande av falska vägsräddningar för att identifiera, mörda och kidnappa säkerhetspersonal (CBS News 2014, Rogan 2009:18). När civila drabbades berodde detta *oftare* på misstag i identifikation av säkerhetspersonal, oavsiktliga skador eller våld mot anhöriga till regimenställda. Majoriteten av attackerna skedde också i isolerade glesbefolkade områden. Attentaten hade också finansiella inslag. I vägsräddningarna genomfördes ofta rån och kidnappningar följda av krav på lösensummor (Steinberg-Werenfels 2007:408). När riktade mord utfördes var tillvägagångssätten avskurna halsar och avrättningar med eldhandvapen. Detta indikerar delvis brutal våldsanvändning men *främst* en kontinuitet från algeriska inbördeskriget och frihetskriget, i hur regimtrogna och anställda behandlades för att uppnå symbolisk effekt (Botha 2008:24-25).

Efterhand som regimen blev skickligare på att lokalisera och tillfoga GSPC förluster fick gruppen svårare att uppträda i större enheter. Detta sammanföll med ledarskapsskiftena som innebar ökad tolerans för mer urskillningslösa metoder och våld mot civila. Detta resulterade från 2003 i ökad användning av IED¹¹:er, som krävde mindre personal och riskexponering. Attackerna fortsatte dock att främst riktas mot säkerhetsstyrkorna. Emellertid förekom civila dödsfall när timing och funktion på IED:er inte fungerade optimalt (Botha 2008:50-51,56-57). GSPC *började* således använda mer urskillningslösa vapensystem som påminde om GIA:s metodik. Samtidigt visar diagram 4.1 nedan på övervägande

¹⁰ För utförligare resonemang om statistik rörande GSPC:s operativa verksamhet, se Appendix 1.

¹¹ Improvised Explosive Devices avser alla sorters provisoriskt tillverkade eller placerade sprängladdningar som inte är försvarsindustriellt fabriksstillverkade (FM 2010:49-52).

selektivitet, genom sjunkande genomsnittlig generell dödlighet från 2003 och förhållandevis konstant civil dödlighet.

Diagram 4.1: GSPC genomsnittlig dödlighet

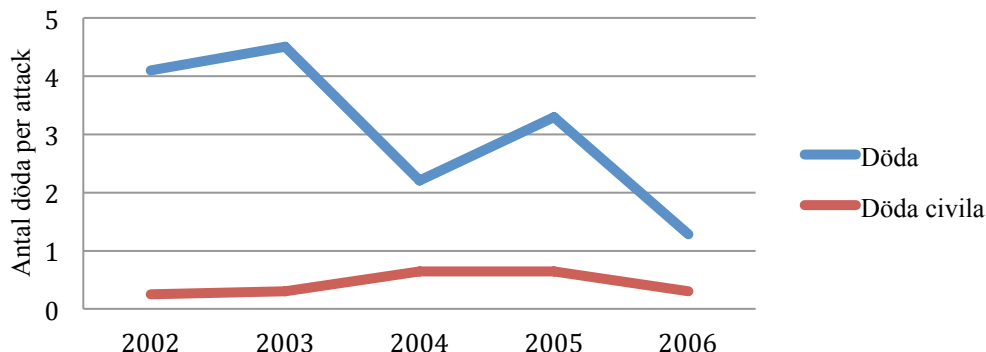
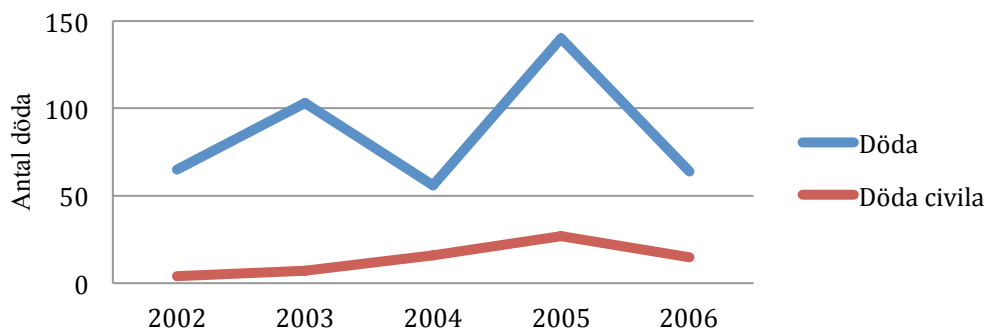

Diagram 4.2: GSPC absolut dödlighet

Trots hotbilden lyckades GSPC, enligt diagrammet ovan, kontinuerligt öka sin aktivitet vilket resulterade i stigande absoluta dödstal, medan den genomsnittliga sjönk. Detta kan indikera att GSPC:s förmåga att effektuera dödligt våld gick ned snarare än selektivitet. Om selektivitet eller sviktande kapacitet förklarar den sjunkande dödligheten är dock svårare att bevisa. Slutsatsen är att den sjunkande genomsnittliga dödligheten i kombination med att attackerna, enligt diagrammen nedan, främst riktades mot säkerhetsförband på isolerade platser med eldhandvapen, att gruppen ändå visade *övervägande* återhållsamhet och selektivitet (Marret 2008:546).

Diagram 4.3: GSPC metodpreferenser

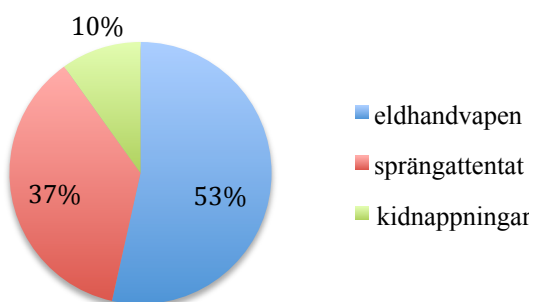
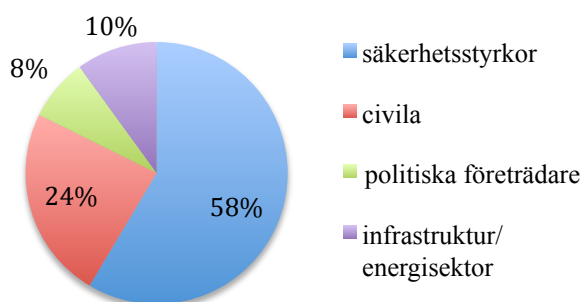

Diagram 4.4: GSPC målpreferenser

GSPC var inaktivt ur mediesynpunkt, trots en kommunikationskommitté i organisationsstrukturen och teknikutvecklingens framfart som underlättande produktion och spridning (Atwan 2012:349). Gruppen var istället inåtblickande och förlitade sig på attentatens inneboende förmåga att skapa uppmärksamhet. De få filmatiseringar som publicerades höll låg kvalitet och gruppens hemsida saboterades ideligen av regimen, vilket indikerar bristande medieförmåga. GSPC:s huvudsakliga omvärldskommunikation skedde istället med kortfattade skrivna kommunikéer och en sporadiskt utgiven tidning. Under Droukdals ledarskap ökade förvisso insikten om mediala budskaps betydelse och därmed ambitionen samt kvalitén i enstaka publicerade filmatiseringar. GSPC:s medieanvändning kännetecknades ändå av genomgående bristande förmåga och medvetenhet (Soriano 2011a:75-81,84-85).

GSPC genomförde huvudsakligen selektiva attacker under tidsperioden, vilket gruppens val av mål på isolerade platser med främst eldhandvapen och sjunkande genomsnittliga dödlighet efter 2003 visar. Våldsanvändningen var i vissa fall brutal men generellt återhållsam, eftersom den primärt drabbade säkerhetsförband med tillvägagångssätt som följde revolutionär praxis i Algeriet. Våldet effektuerades dessutom oftast snabbt och hade sällan inslag av tortyr eller utdraget lidande. GSPC kännetecknades också av lågteknologisk medieanvändning, pga. bristande kompetens och medvetenhet om mediala budskaps betydelse, även om ambitionen ökade efter 2004. Att attacker mot civila och utländska mål legitimerades efter 2003, reflekterades inte markant i gruppens genomsnittliga dödlighet eller mål- och metodpreferenser. GSPC kännetecknades därför *mer* av selektivitet, återhållsamhet och lågteknologisk medieanvändning under tidsperioden.

4.3 Al-Qaeda in the Islamic Maghreb

På femårsdagen av terroristattackerna 9/11 2001, annonserade vice ledaren för Al-Qaeda, al-Zawahiri: ”The Salafist Group for Preaching and Combat has joined the al-Qaeda organization [...] may this be a bone in the throat of American and French crusaders and their allies” (al-Zawahiri citerad av Gray-Stockham 2008:91). Kort därefter konfirmerade Droukdal alliansen och i januari 2007 bytte GSPC officiellt namn till ”Al-Qaeda in the Islamic Maghreb” (AQIM). Att alliansen mellan organisationerna har varit av politisk art, framgår av det uttalade stöd parterna officiellt och kontinuerligt givit varandra. Omfattningen av logistiskt och operativt samarbete är svårare att fastställa. Ändå kan vissa skiften utkristalliseras hos AQIM som indikerar påverkan av alliansen (Atwan 2012:325-326,346-347, Le Sueur 2010:160-161).

Åren efter alliansen blev de blodigaste i Algeriet sedan inbördeskriget, med dödligare attentat riktade mot nationella och internationella symboler. Det omedelbara intrycket var att GSPC fullständigt hade anammat Al-Qaedas kamp

(Le Sueur 2010:157,161-166). Utvecklingen fördjupade dock konflikten mellan nationalisterna och internationalisterna som längre grott inom gruppen, vilket tillsammans med regimen och internationella aktörers offensiva ansträngningar återigen hotade gruppens överlevnad och sammanhållning. Resultatet blev att AQIM, under slutet av tidsperioden, genomförde färre attacker men fler kidnappningar och utökade den kriminella verksamheten i Sahelregionen, medan ledarskapets kärna återhämtade sig i nordöstra Algeriet (Filiu 2010:2,5-6, Levy-Thornberry 2011:1,3,5-6).

4.3.1 Struktur

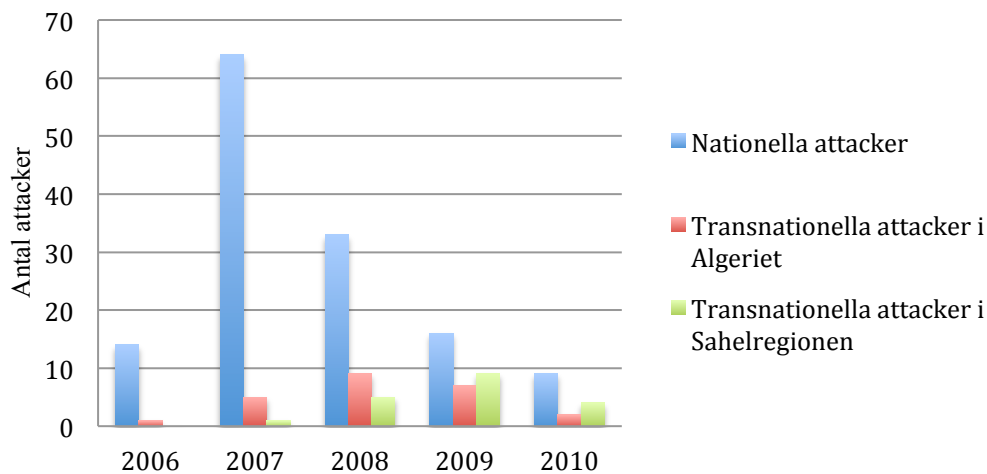
AQIM:s initiala organisationsstruktur var en följetång på GSPC:s, samma hierarkiska ledning, operativa ansvarsfördelning och beslutskompetens gällde. Dessutom uppvisade AQIM, efter alliansen, kapacitet att utföra komplexa och koordinerade attacker, verksamhet som kräver avsevärd planering och ledning dvs. en centraliserad beslutsprocess (Chivvis-Liepman 2013:3-4, Le Sueur 2010:164, Droukdal 2008).

Samtidigt blev konsekvenserna av regimen svar på attackerna, konflikten mellan nationalisterna och internationalisterna, avstånden och tiden som lokala enheter varit separerade från centralledningen märkbara. Utbredningen i Sahelregionen och decentraliseringen av lokala *katibats* förstärktes (Filiu 2010:2). Enheter som var missnöjda med alliansen gav upp eller bröt sig loss men kom fortsatt att associeras med AQIM. Samarbetena med lokala stamstrukturer och kriminella nätverk fördjupades även och mognade över tid, särskilt i Sahelregionen där stora avstånd, oländig terräng och svagt statsstyre underlättade verksamheten. Belmokhtars *katibat* exemplifierade utvecklingen tydligast genom ingifte i stamsamhällena, med vilka han i ökad omfattning bedrev smuggling och kidnappningar, ofta av västerlänningar (Chivvis-Liepman 2013:5-7, Porter 2011:6).

Distinktionen mellan vilka som tillhörde AQIM, utförde och deltog i attacker, började således grumlas. AQIM kom att likna en skara av grupper tillhörande antingen Droukdals mer ideologiskt drivna kärna i nordöstra Algeriet eller Belmokhtars mer pragmatiskt och kriminellt drivna i Sahel. Vilken auktoritet ledarskapet egentligen utövade började ifrågasättas. Resultatet blev att Droukdal avsatte Belmokhtar som chef i Sahel (Filiu 2010:5-6). Den senare fortsatte dock operera i samma områden med ökad autonomi. Skillnaden i tillvägagångssätt och inriktning mellan den nytillsatte ledaren Abu Zayd och Belmokhtar, som konkurrerade och opererade parallellt, vittnade om hur lokala chefers incitament och samarbetspartners påverkade AQIM:s operativa verksamhet (Chivvis-Liepman 2013:6-8,13, Guidere 2011:9-10). Samtidigt bevarades den centrala hierarkin. Den tidigare geografiska indelningen av Algeriet ersattes dock av fyra zoner, vilka reflekterade gruppens tudelade verksamhet mellan norra Algeriet och Sahelregionen (Le Sage 2011:2).

Alliansen med Al-Qaeda och utvecklingen påverkade även gruppens ambition och resursfördelning. Tillförseln av rekryter till Irak ökade och transnationella attacker i och utanför Algeriet blev vanligare, b.l.a. mot FN-högkvarteret i Alger (Botha 2008:60-66, Le Sueur 2010:165-166). AQIM sökte också samarbeten med nordafrikanska motsvarigheter för att bli ett regionalt nav. Sistnämnda ambition uppfylldes dock inte. AQIM lyckades inte skapa en enad front men utvecklade succesivt en regional operationell räckvidd, infattande länderna närmast Algeriet i Sahel: Mali, Mauretanien och Niger. Den gradvisa regionaliseringen illustreras nedan.

Diagram 4.5: AQIM geografisk fokusering/diffusion

Gruppen utvecklade dock, trots närheten, ingen operativ förmåga i Europa, majoriteten av attacker och resurser fokuserades istället fortsatt till Algeriet (Chivvis-Liepman 2013:4-8,11). Den nationella arenan släpptes därmed aldrig utan kompletterades med den regionala, som båda blev dominerande karakteristika för AQIM. Även om gruppen genom namnbytet vann attraktionskraft och fann en yngre generation av diversifierade rekryter från Nordafrika och Sahel, förblev också ledningsstrukturen och medlemsbasen i huvudsak algerisk (Le Sage 2011:3-4, Harmon 2010:20-21, Cristiani-Fabiani 2011:4).

AQIM utvecklades, under tidsperioden, till en organisation *bäst* beskriven som nätverksstrukturerad. Detta eftersom den officiella hierarkin och centralledningen fortfarande var intakt och styrande i övergripande frågor, men utgjorde alltmer en symbolisk kuliss av gruppens vardagliga operativa verksamhet. Skillnaderna i AQIM:s lokala beteendemönster beroende på tillfälliga möjligheter, specifika lokala chefer och relationer vittnar *mer* om en platt nätverksstruktur. Även den ökade svårigheten att fastställa tillhörighet och gränsdragning mellan kriminella nätverk, motståndsgrepp och AQIM indikerar en lokalt grumlig och spontan operativ verksamhet, avskuren från den nationella ledningen. AQIM var dock övervägande geografiskt fokuserad, eftersom gruppen endast uppnådde regional

operationell räckvidd, begränsat diversifierad medlemsbas och bevarade sin algeriska prägel. Den initiala ambitionen att bli en regional ledare över terroristgrupper uppnåddes heller inte. Istället bör AQIM, under slutet av tidsperioden, betraktas som en hybridorganisation, nätverksstrukturerad men regionalt *förutom* fortsatt nationellt fokuserad.

4.3.2 Mål

Efter alliansen stod det klart att Droukdal anammat Al-Qaedas ideologi om en global kamp. I en intervju 2008 motiverade Droukdal alliansen: "We see that it's our duty to join Al Qaeda so that we can have our fight under one flag and one leadership in order to get ready for the confrontation" (Droukdal 2008). I hans uttalanden framgår också Al-Qaedas världssyn om den "judisk-kristna" alliansen, som med arabvärldens lydregimer hotar den muslimska gemenskapen. Droukdal pressades dock av internt motstånd mot alliansen och av Al-Qaedas förväntningar. Detta påverkade AQIM:s version av ideologin och därmed prioriteringarna rörande målsättningar och fiender (Botha 2008:80-82, OSC 2014:24, Rogan 2009:9).

I Droukdals uttalanden osynliggörs inte Al-Qaedas ideologi men ges mening och anpassas till regionala och algeriska förhållanden. Detta åstadkoms genom inledande fraser om ideologisk samstämmighet med Al-Qaeda som uppfyller förväntningar och ger legitimitet, vilket tydliggörs i Droukdals redogörelser för AQIM:s målsättningar: "Our general goals are the same goals of Al Qaeda the mother, and you know them" (Droukdal 2008). Detta följs av längre utläggningar om AQIM:s målsättningar i regionen och Algeriet samt hur den "judisk-kristna" konspirationen med Nordafrikas regimer har skapat lokala missförhållanden. (Ahmed 2009, Droukdal 2008, 2009a:1-3, Soriano 2011a:82).

I AQIM:s fiendenarrativ är visserligen USA delaktigt men främst berörs Frankrike och regimerna i Nordafrika och Sahel, som paras ihop med hänvisning till neokoloniala relationer, b.la. med epiteten "Frankrikes söner" och "koloniala agenter" (Droukdal 2008, 2009b, OSC 2014:12,14). På så vis smutskastas regimerna och deras delaktighet i 1900-talets frihetskamper, varmed AQIM:s revolutionära status legitimeras. Ur fiendebilden framträder också primära målsättningar som återtagande av naturresurser, förhindrad sekularisering och moraliskt förfall, vilka skall åstadkommas genom att kasta ut utländska aktörer, regimskiften och ett regionalt kalifat (Eriksson-Jakobsson 2012b:24). AQIM expanderade således sina målsättningar till att omfatta regionen och utländsk närvaro i högre utsträckning. I beskrivningarna om kalifatets upprättande dras även historiska paralleller till Al-Andalus¹² och de nordafrikanska kalifatens storhetstid. AQIM:s ambition att attackera avlägsna fiender på deras territorier var

¹² Åsyftande kalifatet på Iberiska halvön mellan 700-1400-talet (Ringmar-Pella 2014b).

sekundärt prioriterat i förhållande till ovan beskrivna mål (Ahmed 2009, Droukdal 2009b, OSC 2014:18,24,27, Porter 2011:5-8).

AQIM:s ideologiska målsättningar bör dock kompletteras. Liksom andra organisationer hade AQIM stark överlevnadsinstinkt. Gruppens ständigt hotade situation fick lokala enheter att delta i omfattande kriminell verksamhet. Detta skapade lokala incitamentsstrukturer, som försvårade åtskillnaden mellan dessa underenheters pragmatiska målsättningar från rent kriminella. Efterhand blev verksamheten outhärligt lönsam också för centralledningen och dess fortsättning en icke-uttalad strategisk och självförstärkande målsättning för gruppens överlevnad, som undgår upptäckt vid ensidig analys av gruppens uttalanden (Eriksson-Jakobsson 2012b:23-24, Porter 2011:6).

AQIM anammade under tidsperioden Al-Qaedas ideologi. Denna anpassades dock till den regionala och nationella kontexten. Den algeriska regimen omtalades främst och därefter närregionen. I lägst men i ökad utsträckning omnämndes avlägsna fiender och omvärldshändelser. AQIM efterliknade därför en hybridorganisation, genom sin regionala kombination av global och nationalistisk islamism och konstruktion av sin fiendebild utifrån en konspiration mellan avlägsna och nära fiender. Detta visas i hur AQIM:s strid mot den avlägsna fienden motiverades utifrån dennes närvaro och inflytande på det *lokala* planet. AQIM expanderade även sin primära målsättning till ett regionalt kalifat. Detta motiverades visserligen som del i det globala jihad, men prioriteringen av ett regionalt kalifat indikerar en fortsatt lokalt förankrad rörelse. AQIM såg snarare som sin uppgift att föra en regional kamp i *sin* del av världen, mot de lokala regimerna med *störst* fokus på den algeriska och därefter i *regionen* närvarande utländska aktörer. Som förutsättning för detta och överlevnad, utvecklade AQIM även mer pragmatiska kriminella målsättningar, som inte uttalades och som stundvis gjorde gruppen svår att särskilja från ett kriminellt motiverat nätverk. Slutsatsen är därför att AQIM:s ledarskap anpassade Al-Qaedas globala ideologi till regionala förhållanden och behov, vilket resulterade i *överbärande* regionala prioriteringar av målsättningar och fiender samt fortsatt kriminell finansiering.

4.3.3 Metod

Året efter alliansen var AQIM högaktiva och genomförde fler och dödligare attentat än någonsin. Efterföljande år, 2008-2009, präglades av färre men fortsatt mer dödliga attacker jämfört med utgångsläget. Det vanligaste tillvägagångssättet var IED-attacker, med laddningarna nedgrävda längs vägar eller placerade i fordon. Gruppen uppvisade också förmåga att genomföra multipla koordinerade attacker, dvs. samtidigt utförda på flera platser. Det som stack ut var dock AQIM:s användning av självmordsbombare. Under tidsperioden bestod närmare 20% av gruppens sprängattentat av självmordsdåd, ofta i urban miljö bland stora folksamlingar. Gärningsmännen var generellt unga marginaliserade män som AQIM indoktrinerat (Levy-Thornberry 2011:5-6, Soriano 2011a:82).

Självmondsattentat var tidigare okända i Algeriet och väckte avsky, både inom och utom gruppen samt gick emot den algeriska revolutionära diskursen om martyrskap. Attentaten riktades dock främst mot regimen:s säkerhetsförband. Det omfattande användandet av IED:er och självmondsbombare i tätbefolkade områden samt lägre användning av eldhandvapen, indikerar dock en urskillningslös metodik, som styrks av diagrammet över metodpreferenser nedan (Le Sueur 2010:161-168, Rogan 2009:14-19).

Diagram 4.6: AQIM metodpreferenser

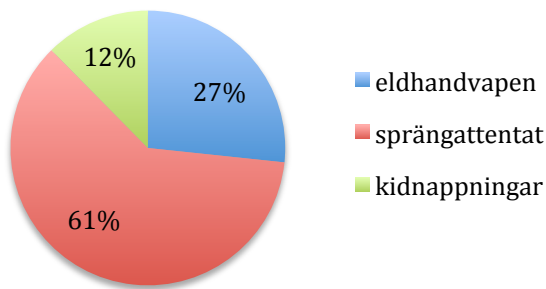
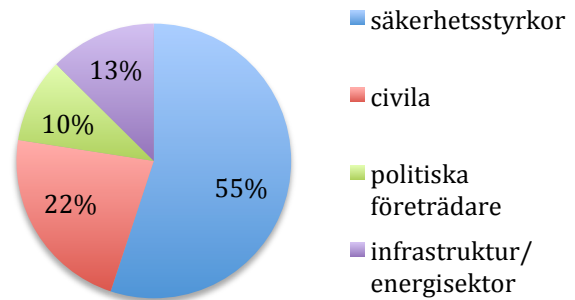

Diagram 4.7: AQIM målpreferenser

Effekterna av IED-vapnet genererade också många lemlästade och för livet skadade civila. Vid attentat mot enskilda personer, användes också stundvis brutala tillvägagångssätt genom halshuggningar, publik förevisning av stympade kroppsdelar och försåtminering av offren (GTD 2014). Sammantaget indikerar detta en förhöjd kapacitet och förmåga hos gruppen att effektuera dödligt våld men även utökad brutalitet och urskillningslöshet, att döma av *hur* förmågan användes under åren 2007-2009. Resultatet blev också, som ses i diagrammen nedan, att den genomsnittliga och absoluta dödligheten i AQIM:s attacker steg under dessa år jämfört med utgångsläget, både generellt och bland civila, vilket trots att säkerhetsförband främst attackerades styrker slutsatsen (Botha 2008:51-60).

Diagram 4.8: AQIM genomsnittlig dödlighet

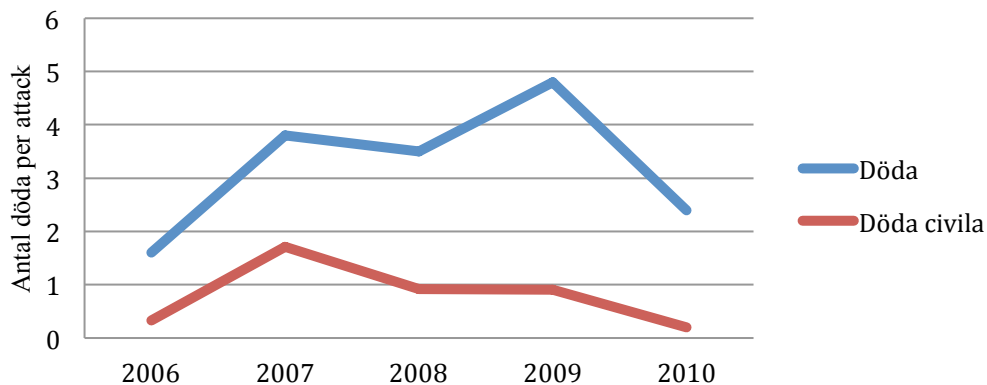
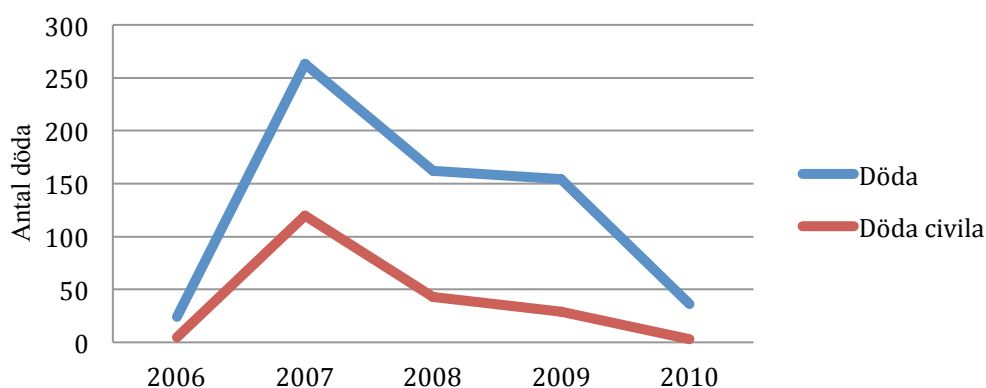

Diagram 4.9: AQIM absolut dödlighet

AQIM:s aktivitet ledde till att algeriska regimen, med stöd från Frankrike och USA, reagerade offensivt och resulterade i svårigheter för gruppen att operera i nordöstra Algeriet. Detta i kombination med allmänt och internt motstånd, fick AQIM att 2010 sänka sitt operationella tempo och nyttjandet av självmordsbombare (Porter 2011:6-8). Istället prioriterades en verksamhet som tilltagit parallellt med den ovan beskrivna, kidnappningar av västerlänningar och smuggling i Sahelregionen. Kidnappningarna skapade symbolisk uppmärksamhet genom att de motiverades som konsekvenser av västvärldens utrikespolitik. De gav också finansiella resurser som gruppen behövde för överlevnad, beräknat till cirka 70 miljoner USD under tidsperioden. Kidnappningarna väckte dock missnöje hos Al-Qaeda eftersom de främst var ekonomiskt motiverade, vilket innebar att gisslan *oftast* släpptes mot lösensummor (Lindell-Mattsson 2014:26-27, Le Sage 2011:4-6).

AQIM var också en mediemedveten aktör. Gruppens kommunikationskommitté hade en framträdande roll och uppmanade lokala enheter att filma attacker, som sedermera publicerades i propagandasystemet på populära och anonymiserade ”jihadforum” online. AQIM exploaterade på detta vis händelser genom snabba återgivningar av attackerna. Även filmatiserade förberedelser av självmordsattentat publicerades, med tillhörande uttalanden från Al-Qaedas och AQIM:s ledningar (Atwan 2012:349-350). Ett frekvent inslag var även filmer med Droukdals kommentarer av omvärldsutvecklingen. Inspelningarna hade grafiska effekter, hög bildkvalitet och var utformade som moderna nyhetssändningar. Slående likheter i retorik och estetik fanns också med propagandaprodukter från Al-Qaeda i Irak samt Al-Qaedas mediebolag ”Al-Sahab”. 2009 skapade AQIM ett eget produktionsbolag, ”Al Andalus Institute for Media Production”, varmed gruppen kunde autentisera sina budskap (Soriano 2011a:82-84). Utvecklingen visar på hög medvetenhet om mediala budskaps strategiska vikt, som omsattes i högkvalitativa produkter i paritet med övriga Al-Qaedas.

AQIM utförde mer urskillningslösa attacker, vilket trots att de främst riktades mot säkerhetsstyrkor indikeras av stigande dödlighet pga. sprängattentat i tätbefolkade

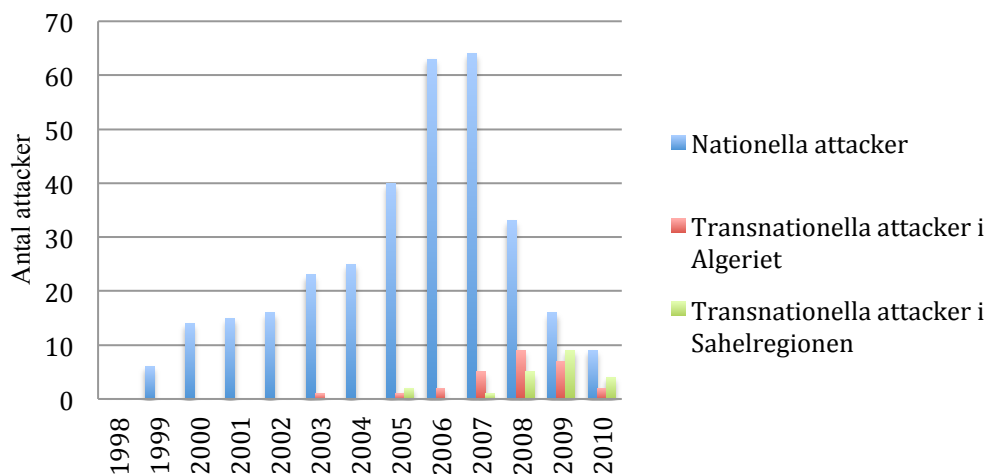
miljöer. Våldsanvändningen hade också brutala inslag genom att civila drabbades i högre utsträckning samt användningen av självmordsbombare, stymplingar och försåtsmineringar av döda. Tillvägagångssätten låg utanför revolutionär praxis, även i ett våldshärjat land som Algeriet. AQIM uppvisade även genomgående en högteknologisk medieanvändning som gav mer valuta för genomförda attentat. Utvecklingen vände dock i slutet av tidsperioden till att präglas av kriminalitet och kidnappningar av västerlänningar, dvs. mer återhållsam och selektiv våldsanvändning. Slutsatsen är därmed att AQIM, under tidsperioden, ägde både intention och förmåga att utföra mer urskillningslösa och brutala attentat samt högteknologisk medieanvändning. Under 2010 tonades dock intentionen i förstnämnda attributen ned, för att inte förlora stöd och legitimitet.

4.4 GSPC till AQIM – mer än ett namnbytte?

GSPC/AQIM:s utveckling var evolutionär och utdragen. I viss mån är därför jämförelse mellan tidsperioderna, med alliansen som vattendelare, problematisk. Ändå framträder kvalitativa skiften, som ligger alliansen nära i tid med en sekvensordning som indikerar dem som följd av samarbetet. Andra utvecklingar föregick alliansen och bör i istället tillskrivas bakomliggande faktorer, som snarare konfirmerades och förstärktes efter den. Genom att i tidigare avsnitt ha blottlagt utvecklingarna inom respektive analysenhet, nyanseras de och kan till- och avskrivas alliansen eller andra processer.

Gruppen blev efter alliansen övervägande nätverksstrukturerad och regionalt *förutom* nationellt fokuserad, från att före ha varit mer hierarkisk och nationellt inriktad. Gruppen utvecklades därmed till en hybrid med likheter med en vardera av idealtypernas strukturella aspekter. Detta eftersom den nationella arenan aldrig övergavs utan kompletterades med utbredning i Sahelregionen. Ingen attack i den sammanslagna tidsserien nedan företogs utanför nämnd region, vilket styrker slutsatsen.

Diagram 4.10: GSPC/AQIM geografisk fokusering/diffusion

Utvecklingen bör däremot inte tillskrivas alliansen, utan den press som algeriska regimen och internationella aktörer satte på gruppen samt den inre gruppdynamiken som präglades av konflikt mellan nationalisterna och internationalisterna. Utvecklingen indikerar, trots interna konflikter, en flexibel grupp som gradvis anpassat sig till krigets föränderliga krav. En process som initierades före alliansen men som mognade och förstärktes efter. Det går däremot inte att utesluta att Al-Qaeda haft en förstärkande effekt på AQIM:s utveckling, genom rådgivning i hur den förre hanterat *sin* hotfulla situation i Irak och Afghanistan. En reservation är att terroristgruppens struktur är svårstuderad. Slutsatserna om gruppens interna processer vilar på momentana stillbilder av tillgänglig information och bör därför ses som preliminära, till dess mer tillförlitlig tillgängliggörs.

Gruppen utvecklades också från att vid tillkomsten varit en nationalistisk islamistgrupp fokuserad på algeriska regimen, till att efter alliansen vara en regionalt motiverad hybrid av nationalistisk och global islamism med regionalt fiendenarrativ, fortfarande centrerat runt algeriska regimen. Stor del av förändringen inträffade dock före alliansen och bör tillskrivas möjligheten som togs av gruppens internationella falang att, i tidsperioden efter 9/11, omformulera gruppens hotade nationella kamp. Gruppens målsättningar expanderade däremot till att bli regionala och fokuseringen på utländska intressens närvaro ökade efter alliansen. Den tidiga förändringen bör ändå ha påverkats av samarbetsprojektet. I detta ingick en granskning av GSPC som allianspartner med Al-Qaeda. Granskningen och kommunikationen förestående alliansen mellan grupperna, påverkade sannolikt den redan initierade förändringen av målsättningarna. Expansionen av AQIM:s målsättningar och fiendeprioritering förstärktes också sannolikt av förväntningarna som tillkom efter att gruppen axlade Al-Qaedas mantel. Gruppen utvecklade också kriminella målsättningar som förstärktes efter alliansen. Dessa går dock emot förväntningarna på en Al-Qaeda-allierad, varför utvecklingen snarare bör härledas till gruppens hotade situation.

AQIM började, efter alliansen, använda mer urskillningslösa och brutala tillvägagångssätt. Kontrasten gentemot GSPC:s mer selektiva gerillakrigföring blev märkbar. Även om mer extrema attentat mot enskilda inte tillhörde vardagen, i någon av tidsperioderna, var AQIM:s våldsutövning grymmare vid de specifika tillfällena. Den generella trenden var således att eldöverfall på landsbygden ersattes med självmordsbombare och IED:er i städerna, avskurna halsar ersattes med avhuggna huvuden och försåtminerade offer samt att våldsutövningen kompletterades med högre mediemedvetenhet och massmedial exploatering. Utvecklingen kan också styrkas kvantifierat, i GSPC:s attacker dog i genomsnitt 2,82 personer generellt och 0,54 civila, jämfört med i AQIM:s 3,57 och 1,12 (Appendix 1). Skillnaden mellan tidsperioderna illustreras nedan.

Diagram 4.11: GSPC/AQIM genomsnittlig dödlighet

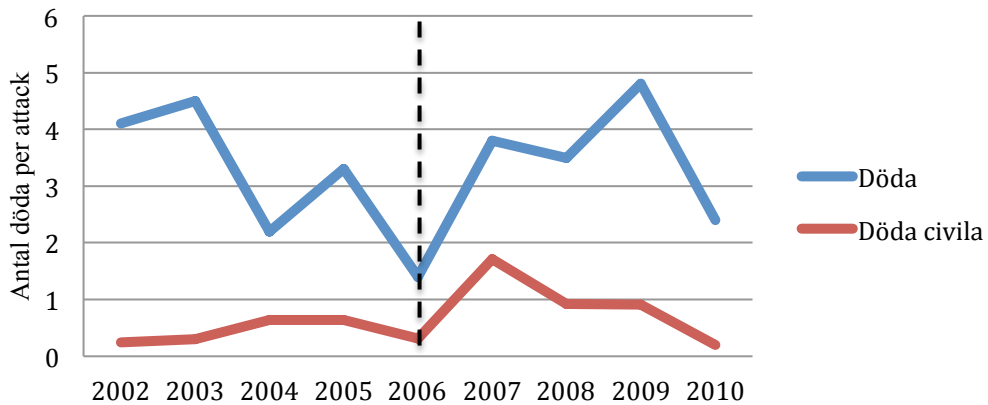
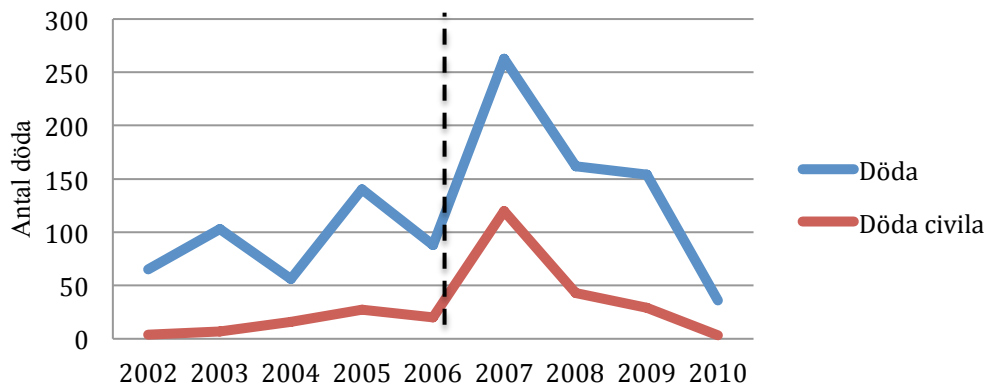

Diagram 4.12: GSPC/AQIM absolut dödlighet

Sekvensordningen och närheten i tid, gör ett samband mellan utvecklingen och alliansen troligt. Kontakterna med Al-Qaeda i Irak från 2004, möjliggjorde kontakter med Al-Qaedas kärna som 2006 utmynnade i alliansen. Månader efter denna genomfördes de första självmordsbombningarna i Algeriets historia. Flera attentat var koordinerade i urban miljö och exploaterades medialt, dvs. tillvägagångssätt som bar Al-Qaedas signum. Motståndet mot tillvägagångssätten och svaret från motståndarna, gjorde dock att gruppen föll tillbaka på kriminell verksamhet och kidnappningar, dvs. mer återhållsam och selektiv metodik men med bevarad förmåga.

5 Slutsatser

Studien inleddes med frågeställningen om hur GSPC utvecklats efter alliansen med Al-Qaeda. Denna kan nu besvaras med att gruppen utvecklades till en hybridorganisation, övervägande nätverksstrukturerad men regionalt fokuserad till Sahelregionen *förutom* fortsatt nationellt till Algeriet. Gruppen vidgade också sina målsättningar till ett regionalt kalifat i Nordafrika och Sahel. Den primära fienden var fortfarande algeriska regimen, som kompletterades med ökad emphasis av regionens regimer och västerländsk främst fransk närvaro. Kriminella målsättningar utvecklades också efterhand som verksamheten blev outhärlig för gruppens överlevnad. GSPC/AQIM nyttjade även mer brutala och urskillningslösa metoder som kombinerades med högteknologisk medieexploatering efter alliansen. I slutet av tidsperioden vände dock utvecklingen, GSPC/AQIM inledde en lågintensiv period med mer återhållsamma och selektiva attacker, medan gruppens kontinuerligt tilltagande kriminella verksamhet med kidnappningar av västerlänningar tog överhand.

Förutom svaret på frågeställningen har preliminära slutsatser av utvecklingens samband med alliansen dragits, vilka går bortom studiens ambition men som bör framföras. Av utvecklingen bör endast den ökade brutala och urskillningslösa våldsanvändningen samt högteknologiska medieanvändningen stå i positivt samband med alliansen pga. närheten i tid och sekvensordningen i händelseförloppet. Utvecklingarna i struktur och mål var istället evolutionära processer, som gradvis mognade men initierades före alliansen. Dessa bör betraktas som överlevnadsåtgärder vidtagna pga. motståndarnas press och gruppens falnande relevans, således ett positivt samband mellan den tilltagande hotfulla miljön och utvecklingen mot nätverksstruktur och expanderade målsättningar. Detta strukturella samband förstärktes sannolikt av och löpte via mikro- och mesofaktorer som ledarskapsskiftena, den inre konfliktdynamiken och förväntningarna före och efter alliansen på gruppen. Dessa tentativa slutsatser är att betrakta som nyansering av svaret på frågeställningen.

Reflektion bör också ske över teorins användbarhet. Neumanns teori är bred, generell och anpassningsbar pga. sin enkelhet. Teorin preciserades därför för att fungera som analysinstrument. Bedömningen är att preciseringarna fungerat och lyckats fånga en spännvidd och dynamik som möjliggör studier av utvecklingar inom *islamistisk* terrorism i tiden efter 9/11. Preciseringarnas fruktsamhet behöver däremot prövas på fler fall av islamistiska terroristgrupper för att säkerställas. Eftersom de bygger på tidigare studier av den väpnade islamismens utveckling, bör dock prognoserna betraktas som ljusa. Det är dock möjligt att preciseringarna har tidsmässigt begränsad räckvidd och att de endast fångar utvecklingar i

när tiden efter 9/11. Neumanns teori har även utifrån studerat fall en ”död vinkel”, terrorismens kriminella finansiering. GSPC/AQIM:s delaktighet i smuggling och kidnappningar blev definierande karakteristika för gruppen som, förutom symboliken i kidnappningarna, undgår teorin. Detta ses efter undersökningen av gruppens utveckling som teorins främsta svaghet.

Utförda vägval har också inverkat på slutresultatet. Eftersom GSPC/AQIM haft en lång och föränderlig livscykel finns potentiell problematik med kriteriekonsistens. Beroende på val av jämförelsepunkter kan bedömningar om gruppens utveckling variera, särskilt om kortare tidsspann studeras nära inpå alliansen. Bedömningen är att problematiken avhjälpes genom att gruppens ursprung kontextualiserats och ett längre tidsspann undersökts före och efter alliansen. Spuriösa tolkningar av utvecklingens samband med alliansen undveks därmed sannolikt. Kvar finns dock potentiell bias som inte helt avhjälpes. Undersökningen har varit beroende av sekundärmaterial för att rekonstruera händelseförloppet. Eventuella systematiska felkällor och rundgång i detta material har därmed drabbat även denna studie. Detta har varit känsligast rörande målsättningar och hierarki/nätverksstruktur, där avståndet till gruppen försvårat förståelse och tillgången till primärmaterial och insyn varit bristfällig. Att mäta brutalitet är också befattat med viss grad av subjektivitet och dödlighet kan delvis vara ett mått på kapacitet, förutom selektivitet/urskillningslöshet. Även databaser med händelsedata är befattade med osäkerhet och potentiell bias pga. krigets dimma. Kontroll för detta har varit ett så brett och uttömmande sekundärmaterial som möjligt, komplettering med flera och varierade kvantitativa indikatorer, hänsynstagande till den algeriska revolutionära kontexten samt fokus på förändringseffekter istället för absoluta värden.

Utifrån slutsatserna ovan kan också förslag på framtida forskning utkristalliseras. Relevant att utforska är terrorismens kriminella finansiering, både för att stärka Neumanns teori och för förståelse av fenomenet. Framtida undersökningar kan därför med fördel analysera hur finansieringsmöjligheter för terroristverksamhet genom kriminalitet har utvecklats i förhållande till primära målsättningar, dvs. relationen mellan överlevnad och ideologisk övertygelse. I samband med detta skulle även Neumanns teori ha potential att kompletteras. En hypotes att pröva är huruvida den gamla terrorismen främst var statsfinansierad och om den nya främst finansieras genom samarbete med kriminella nätverk, samt om detta grumlar gränsdragningen dem emellan rörande målsättningar och metodik. Ett avslutande förslag är att nyttja de presenterade preliminära sambanden, för att förklara alliansbildningar mellan terroristorganisationer.

Avslutningsvis skall som utlovat något sägas om representativiteten i GSPC/AQIM:s utveckling. Al-Qaeda sökte allierade under en tidsperiod då gruppen var trängd och hade svårt att operera pga. ”kriget mot terrorismen”. Att alliera sig med utspridda nationella terroristgrupper, som bedömdes vara av det rätta virket, verkade därför lovande för att projicera bilden av gruppens fortlevnad och relevans. Al-Qaeda har dock fått betala ett dyrt pris, det accentuerade och gemensamma draget för dessa lokala partners har varit intensiva, brutala och

urskillningslösa operativa perioder, efter alliansbildningarna. Av de kända allierade är det bara Al-Qaeda på arabiska halvön, som i betydande bemärkelse utvecklade global operationell förmåga och intention att genomföra transnationella attacker på de avlägsna fiendernas territorier. Likt för GSPC/AQIM har den begränsade räckvidden och ökade urskillningslösheten främst resulterat i fler döda muslimer. Följderna har varit internt motstånd och allmän avsky, inte bara på det lokala planet mot den lokala allierade, utan även mot Al-Qaeda i stort. Hittills har de lokala allierade, vilket GSPC/AQIM illustrerar, själva utgjort ett effektivt vapen mot Al-Qaeda sedan 9/11. Rörelserna tycks genom sina excesser äga en inneboende självdestruktiv mekanism, som trots deras uthålliga överlevnadsförmåga, kan vara nyckeln till deras och moderorganisationens gradvisa undergång.

6 Referenser

- Ahmed, Abu Abd Al-Ilah, 2009. *Interview of the Media Committee with Sheikh: Abu Abd Al-Ilah Ahmed* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://worldanalysis.net/modules/news/article.php?storyid=588>. Hämtdatum: [2014-12-11].
- Atwan, Abdel Bari, 2012. *The Secret History of Al-Qaida*. 2 uppl. Saqi Books.
- Bacon, Tricia, 2014. "Alliance Hubs: Focal Points in the International Terrorist Landscape", *Perspectives on Terrorism*, vol. 8, nr. 4, s. 4-26.
- Beckman, Ludvig, 2005. *Grundbok i idéanalys*. Stockholm: Santérus förlag.
- Black, Andrew, 2008. *AQIM's Expanding Internationalist Agenda* [Elektronisk]. Tillgänglig: <https://www.ctc.usma.edu/v2/wp-content/uploads/2010/06/Vol1Iss5-Art5.pdf>. Hämtdatum: [2014-12-04].
- Botha, Anneli, 2008. *Terrorism in the Maghreb: the transnationalisation of domestic terrorism* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.issafrica.org/uploads/MONO144FULL.PDF>. Hämtdatum: [2014-11-30].
- Boudali, Lianne Kennedy, 2006. *Terrorism in North Africa: Going Global* [Elektronisk]. Tillgänglig: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/1/3/9/1/2/pages139126/p139126-1.php. Hämtdatum: [2014-11-27].
- Boudali, Lianne Kennedy, 2007. *The GSPC: Newest Franchise in al-Qa'ida's Global Jihad* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.dtic.mil/dtic/tr/fulltext/u2/a466539.pdf>. Hämtdatum: [2014-12-30].
- CBS News, Hemsida, [Elektronisk] 2014. New Video Shows AQIM Attack Using False Roadblock. Tillgänglig: <http://www.cbsnews.com/news/new-video-shows-aqim-attack-using-false-roadblock/>. Hämtdatum: [2014-12-05].
- Celso, Anthony N., 2008. "Al Qaeda in the Maghreb: The "Newest" Front in the War on Terror", *Mediterranean Quarterly*, vol. 19, nr. 1, s. 80-96.
- Chivvis, Christopher S.- Andrew Liepman, 2013. *North Africa's Menace: AQIM's Evolution and the U.S. Policy Response* [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.rand.org/pubs/research_reports/RR415.html. Hämtdatum: [2014-12-02].
- Crenshaw, Martha, 1992. "Current Research on Terrorism: The Academic Perspective", *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 15, nr. 1, s. 1-11.
- Crenshaw, Martha, 2003. "New" versus "Old" Terrorism", *Palestine-Israel Journal of Politics, Economics & Culture*, vol. 10, nr. 1, s. 48-53.

- Cristiani, Dario- Riccardo Fabiani, 2011. *Al Qaeda in the Islamic Maghreb (AQIM): Implications for Algeria's Regional and International Relations* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.iai.it/pdf/dociai/iaiwpl107.pdf>. Hämtdatum: [2014-12-31].
- Della Porta, Donatella, 2013. *Clandestine political violence*. New York: Cambridge University Press.
- Dowd, Caitriona- Clionadh Raleigh, 2013. "The Myth of Global Islamic Terrorism and Local Conflict in Mali and the Sahel", *African Affairs*, vol. 112, nr. 448, s. 498-509.
- Droukdal, Abdelmalek, 2008. *An Interview With Abdelmalek Droukdal* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.nytimes.com/2008/07/01/world/africa/01transcript-droukdal.html?pagewanted=all&module=Search&mabReward=relbias%3Aw%2C%7B%22%22%3A%22RI%3A16%22%7D&r=1&>. Hämtdatum: [2014-12-10].
- Droukdal, Abdelmalek, 2009a. *Gaza: Between the Hammer of Jews and Crusaders and the Anvil of Apostates* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://gtrp.haverford.edu/aqsi/aqsi-statement/145>. Hämtdatum: [2014-12-11].
- Droukdal, Abdelmalek, 2009b. *Do not tell the tyrants* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://worldanalysis.net/modules/news/article.php?storyid=464>. Hämtdatum: [2014-12-12].
- Dugan, Laura- Joseph K. Young, 2014. *Survival of the Fittest: Why Terrorist Groups Endure* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.terrorismanalysts.com/pt/index.php/pot/article/view/334/html>. Hämtdatum: [2015-01-02].
- Echeverría Jesús, Carlos, 2004. "Radical Islam in the Maghreb", *Orbis*, vol. 48, nr. 2, s. 351-364.
- Eriksson, Mikael- Oskar Jakobsson, 2012a. *Al-Qaida au Maghreb islamique- en aktörsanalys*. FOI Memo 3957. Totalförsvarets forskningsinstitut.
- Eriksson, Mikael- Oskar Jakobsson, 2012b. *Sahel: En säkerhetspolitisk mosaik*. FOI-R--3446--SE. Totalförsvarets forskningsinstitut.
- Field, Antony, 2009. "The "New Terrorism": Revolution or Evolution?", *Political Studies Review*, vol. 7, nr. 2, s. 195-207.
- Filiu, Jean-Pierre, 2009. "The Local and Global Jihad of al-Qa'ida in the Islamic Maghrib", *The Middle East Journal*, vol. 63, nr. 2, s. 213-226.
- Filiu, Jean-Pierre, 2010. *Could Al-Qaeda Turn African in the Sahel?* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://carnegieendowment.org/2010/06/10/could-al-qaeda-turn-african-in-sahel/2zt3>. Hämtdatum: [2014-12-08].
- Esaiasson, Peter – Mikael Giljam – Henrik Oscarsson – Lena Wängnerud, 2012. *Metodpraktikan: Konsten att studera samhälle, individ och marknad*. 4 uppl. Stockholm: Norstedts juridik.
- FM= Försvarsmakten, 2010. *Handbok Afghanistan*. 2 uppl. Stockholm: Elanders Sverige AB.
- Gerges, Fawaz A., 2009. *The Far Enemy: why jihad went global*. 2 uppl. New York: Cambridge University Press.

- Gerges, Fawaz A., 2011. *The Rise and Fall of Al-Qaeda*. New York: Cambridge University Press.
- Gofas, Andreas, 2012. "old" vs. "new" terrorism: What's in a name?", *Uluslararası İlişkiler*, vol. 8, nr. 32, s. 17-31.
- Gordon, Mathew S., 2005. *The Rise of Islam*. USA: Greenwood Press.
- Gray, David H.-Erik Stockham, 2008. "Al-Qaeda in the Islamic Maghreb: the evolution from Algerian Islamism to transnational terror", *African Journal of Political Science and International Relations*, vol. 2, nr. 4, s. 91-97.
- GSPC= Salafist Group for Preaching and Combat, 2004. *Charter of the Salafist Group for Preaching and Combat* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://worldanalysis.net/modules/news/article.php?storyid=1516&keywords=GSPC>. Hämtdatum: [2014-12-04].
- GTD- Global Terrorism Database, Hemsida, [Elektronisk] 2014. Tillgänglig: <http://www.start.umd.edu/gtd/>. Hämtdatum: [2014-12-02].
- Guidere, Mathieu, 2011. "The Tribal Allegiance System within AQIM", *CTC Sentinel*, vol. 4, nr. 2, s. 9-11.
- Hafez M., Mohammed, 2004a. *Why Muslims Rebel: Repression and Resistance in the Islamic World*. Boulder: Lynne Rienner Publishers.
- Hafez M., Mohammed, 2004b. "From Marginalization to Massacres: A Political Process Explanation of GIA Violence in Algeria", i Wiktorowicz, Quintan (red.), *Islamic Activism: a social movement theory approach*. Bloomington: Indiana University Press, s. 37-60.
- Harmon, Stephen, 2010. *From GSPC to AQIM: The evolution of an Algerian islamist terrorist group into an Al-Qa'ida Affiliate and its implications for the Sahara-Sahel region* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://concernedafricascholars.org/docs/bulletin85harmon.pdf>. Hämtdatum: [2014-12-03].
- Janbek, Dana M.- Philip Seib, 2010. *Global Terrorism and New Media The post-Al Qaeda generation*. Taylor & Francis e-Library.
- Kaplan, Jeffrey, 2011. "The New/Old Terrorism", *Phi Kappa Phi Forum*, vol. 91, nr. 3, s. 4-6.
- Karmon, Ely, 2005. *Coalitions Between Terrorist Organizations: Revolutionaries, Nationalists and Islamists*. Leiden: Koninklijke Brill NV.
- Khan, Muqtedar, 2014. *Shura and Democracy* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.ijtihad.org/shura.htm>. Hämtdatum: 2014-12-07].
- Kurtulus, Ersun N., 2011. "The "New Terrorism" and its Critics", *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 34, nr. 6, s. 476–500.
- Körner, Svante, 2000. *Tabeller och formler för statistiska beräkningar*. Lund: Studentlitteratur AB.
- Larémont, Ricardo René, 2011. "Al Qaeda in the Islamic Maghreb: Terrorism and Counterterrorism in the Sahel", *African Security*, vol. 4, nr. 4, s. 242-268.
- Le Sage, Andre, 2011. *The Evolving Threat of al Qaeda in the Islamic Maghreb* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.isn.ethz.ch/Digital-Library/Publications/Detail/?id=134649>. Hämtdatum [2014-12-13].
- Le Sueur, James D., 2010. *Algeria since 1989: Between terror and democracy*. Black Point: Fernwood Publishing Ltd.

- Levy, Jaclyn- William Thornberry, 2011. *Al Qaeda in the Islamic Maghreb* [Elektronisk]. Tillgänglig: http://csis.org/files/publication/110901_Thornberry_AQIM_WEB.pdf. Hämtdatum: [2014-12-08].
- Lindell Tham, Magdalena- Kim Mattsson, 2014. *Transnational Threats to Peace and Security in the Sahel*. FOI-R--3881--SE. Totalförsvarets forskningsinstitut.
- Marret, Jean-Luc, 2008. "Al-Qaeda in Islamic Maghreb: A "Glocal" Organization", *Studies in Conflict & Terrorism*, vol. 31, nr. 6, s. 541-552.
- Mekhennet, Souad- Michael Moss- Eric Schmitt- Elaine Sciolino- Margot Williams, 2012. *A Threat Renewed: A Ragtag Insurgency Gains a Qaeda Lifeline* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.nytimes.com/2008/07/01/world/africa/01algeria.html?pagewanted=all&r=0>. Hämtdatum: [2014-12-08].
- Neumann, Peter R., 2009. *Old and New Terrorism. Late Modernity, Globalization and the Transformation of Political Violence*. Cambridge: Polity Press.
- OSC- Open Source Center, Hemsida, [Elektronisk] 2014. Al-Qaeda Master Narratives and Affiliate Case Studies: Al-Qaeda in the Arabian Peninsula and Al-Qaeda in the Islamic Maghreb Tillgänglig: <https://publicintelligence.net/osc-al-qaeda-master-narratives/>. Hämtdatum: [2014-12-07].
- Ouelett, Eric- Jérôme Lacroix-Leclair- Pierre Pahlavi, 2014. "The Institutionalization of Al-Qaeda in the Islamic Maghreb (AQMI)", *Terrorism and Political Violence*, vol. 26, nr. 4, s. 650-665.
- Pham, Peter J., 2011. "Foreign Influences and Shifting Horizons: The Ongoing Evolution of al Qaeda in the Islamic Maghreb", *Orbis*, vol. 55, nr. 2, s. 240-254.
- Porter, Geoff D., 2011. "AQIM's Objectives in North Africa", *CTC Sentinel*, vol. 4, nr. 2, s. 5-8.
- Ringmar, Erik- John Pella, 2014a. *Restoration of the caliphate* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://69.164.215.25/irhistory/index.php/hizb-ut-tahrir-and-the-restoration-of-the-caliphate>. Hämtdatum: [2014-12-11].
- Ringmar, Erik- John Pella, 2014b. *The Arabs in Spain* [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://69.164.215.25/irhistory/index.php/the-arabs-in-spain>. Hämtdatum: [2014-12-11].
- Rogan, Hanna, 2009. *Al-Qaida in the Islamic Maghreb: Ideological Dissent in the Algerian Jihad* [Elektronisk]. Tillgänglig: http://citation.allacademic.com/meta/p_mla_apa_research_citation/3/1/2/5/2/pages312526/p312526-1.php. Hämtdatum: [2014-12-03].
- Sageman, Marc, 2004. *Understanding Terror Networks*. Philadelphia: University of Pennsylvania Press.
- Smith, Gregory A., 2009. "Al-Qaeda in the Lands of the Islamic Maghreb", *Journal of Strategic Security*, vol. 2, nr. 2, s. 53-72.
- Soriano, Manuel R., 2011a. "The Road to Media Jihad: The Propaganda Actions of Al Qaeda in the Islamic Maghreb", *Terrorism and Political Violence*, vol. 23, nr. 1, s. 72-88.

- Soriano, Manuel R., 2011b. "The Evolution of the Discourse of Al-Qaeda in the Islamic Maghreb: Themes, Countries and Individuals", *Mediterranean Politics*, vol. 16, nr. 2, s. 279-298.
- Steinberg, Guido- Isabelle Werenfels, 2007. "Between the 'Near' and the 'Far' Enemy: Al-Qaeda in the Islamic Maghreb", *Mediterranean Politics*, vol. 12, nr. 3, s. 407-413.
- Svensson, Torsten- Jan Teorell, 2007. *Att fråga och att svara*. Malmö: Liber AB.
- Tawil, Camille, 2009. *The Al-Qaeda Organization in the Islamic Maghreb: Expansion in the Sahel and Challenges from Within Jihadist Circles* [Elektronisk]. Tillgänglig: http://www.jamestown.org/programs/recentreports/single/?tx_ttnews%5Bpointer%5D=3&tx_ttnews%5Btt_news%5D=36316&tx_ttnews%5BbackPid%5D=63&cHash=db023061b63bd85036d1fd44affb2044#.VKVjQVqpqJg.
- Hämtdatum: [2014-12-02].
- Tucker, David, 2010. "What is New about the New Terrorism and How Dangerous is It?", *Terrorism and Political Violence*, vol. 13, nr. 3, s. 1-14.
- UCDP- Uppsala Conflict Data Program, Hemsida, [Elektronisk] 2014. Algeria Tillgänglig: <http://www.ucdp.uu.se/gpdatabase/gpcountry.php?id=3®ionSelect=1-Northern Africa#>. Hämtdatum: [2014-12-28].
- Wild, Stefan, 2006. "Political interpretation of the Qurán" i McAuliffe, Jane Dammen (red.), *The Cambridge companion to the Qurán*. New York: Cambridge University Press, s. 273-290.
- Zimmerman, Katherine, 2013. Al Qaeda and its Affiliates in 2013 [Elektronisk]. Tillgänglig: <http://www.criticalthreats.org/al-qaeda/al-qaeda-affiliates>. Hämtdatum: [2015-01-04].

Appendix 1 – Beskrivande statistik

I undersökningen har kvantitativa indikatorer använts som komplement till de kvalitativa. Nedan redovisas mer precist vilka indikatorer som nyttjats och hur samt hänsynstaganden, som ligger bakom presenterad statistik i studien.

Material

Materialet som ligger till grund för mätningen av de kvantitativa indikatorerna är händelsedata från ”Global Terrorism Database” (GTD). Databasen har skapats av ”National Consortium for the Study of Terrorism and Responses to Terrorism” (START), tillhörande University of Maryland. Flera databaser existerar idag över terroristverksamhet, bedömningen är dock att GTD är den mest heltäckande och väletablerade av de som gjorts tillgängliga för allmän användning. Databasen bygger på information från publika källor i form av nyhetsrapportering, akademiska analyser samt av material från andra databaser och statliga källor. Från 1998 har START samarbetat med två olika tankesmedjor i insamlingen av incidentdata. Hela databasen, från 1970-2013, har dock syntetiserats av institutionen genom granskning av kriterier och metoder i insamlingen, för att minimera diskrepans och skevhet (GTD 2014). Ändå finns osäkerhet i databasen eftersom materialet den bygger på är befattat med samma källproblematik som redovisats i avsnitt 3.1.1. Detta blir tydligt i GSPC/AQIM:s fall, eftersom gruppen varit den enda av större betydelse i Algeriet tillskrivs den oftast attacker som ingen tar på sig ansvaret för. I flera fall är det också svårt att säkerställa antalet döda i attackerna, eftersom rapporteringen är bristfällig och identifiering av enskilda offer är svår vid större sprängattentat. Flera källor förutom databasens har därför tagits till hjälp vid kontroll av dödstal, för att minimera över- och underskattningar. Problematiken är generell när terroristincidenter studeras och ingen databas eller analysteknik kan avhjälpa den helt, kvantitativa studier av terrorism är oundvikligen befattade med osäkerhet (GTD 2014, Janbek-Seib 2010:1-2).

Tillvägagångssätt

I undersökningen har ett totalurval av samtliga registrerade attacker utförda av GSPC/AQIM i databasen sammanställts för att mäta urskillningslöshet/selektivitet, brutalitet/återhållsamhet och geografisk fokusering/diffusion. Detta har inneburit att 370 attacker har inkluderats, 191 i tidsperioden före alliansen och 179 efter. Databasen kan dock inte aspirera på att

vara heltäckande pga. nämnda osäkerhetsfaktorer. Eftersom ingen komplett och tillförlitlig lista finns på *alla* genomförda attacker, kan heller inte en tillförlitlig urvalsram skapas. Därför har databasen nödgat behandlas som populationen för gruppens attacker. Representativiteten i databasen kan därmed inte säkerställas fullständigt, bedömningen är dock att den omfattar de viktigaste trenderna utifrån kunskap som inhämtats i den kvalitativa undersökningen. Materialet har även dubbelkodats för att minimera osystematiska mätfel. Nedan presenteras indikatorerna och mätningen av dem.

Geografisk fokusering/diffusion

Enligt avsnitt 1.4 tudelades begreppet terrorism i nationell och transnationell. Uppdelningen nyttjades sedermera i operationaliseringsavsnitt 3.2.1 som indikator för geografisk fokusering/diffusion, där nationella attacker och transnationella utförda i Algeriet eller närregionen indikerade fokusering, medan transnationella attacker utförda i andra länder, regioner och världsdelar indikerade diffusion. Nationella attacker kodades således när offer var algerier och attacken utfördes på algeriskt territorium. Transnationella attacker registrerades i två kategorier, de utförda på eller utanför algeriskt territorium. Avstånd från Algeriet och närregionen behövde aldrig noteras, eftersom gruppen inte utförde någon attack i andra världsdelar eller regioner. Detta utmynnade i tidsserier för respektive analysenhet som slogs samman i avsnitt 4.4. Nedan presenteras resultatet som ligger till grund för diagram 4.5, 4.10 och stöd för slutsatserna om gruppens initiala fokusering till Algeriet som sedermera kompletterades med Sahelregionen.

Tabell A.1: GSPC/AQIM geografisk fokusering/diffusion

Årtal	Nationella attacker	Transnationella attacker i Algeriet	Transnationella attacker i Sahelregionen
1998	0	0	0
1999	6	0	0
2000	14	0	0
2001	15	0	0
2002	16	0	0
2003	22	1	0
2004	25	0	0
2005	39	1	2
2006	63	2	0
2007	64	5	1
2008	33	9	5
2009	16	7	9
2010	9	2	4
Totalt	322	27	21

GTD 2014

Urskillningslöshet/selektivitet och brutalitet/återhållsamhet

Indikatorerna för metod-variabeln är delvis överlappande. Detta eftersom brutal våldsanvändning, enligt avsnitt 3.2.3, indikeras av attacker som drabbar civila med vapeneffekter som skapar mänskligt lidande, medan urskillningslös indikeras av vapensystem som inte diskriminerar målet från omgivningen och högre dödlighet. Båda faktorerna är också svåra att fullständigt fånga numerärt, varför de kvalitativa tolkningarnas hänsynstagande till kontexten och *hur* attentaten utfördes varit avgörande. I mätningarna undersöktes mål- och metodpreferenser för att se om statistiken gav stöd till de kvalitativa tolkningarna. Samtliga attentat kodades utifrån vilka metoder eller vapensystem som nyttjades samt vilka de främst riktades mot. Vid komplexa attacker, dvs. där flera vapensystem användes, kodades varje vapensystem en gång. Frekvenserna överstiger därför de 370 registrerade attackerna. I vissa fall var det svårt att utkristallisera avsedd målgrupp, vilket krävde fördjupade bakgrundskontroller. I 15 fall var detta inte möjligt att fastställa, varför de utelämnades. Grundantagandet var att användning av sprängattentat och attacker riktade mot civila uppfyller indikatorerna för brutal och urskillningslös metodik, medan eldhandvapen och kidnappningar riktade mot säkerhetsförband indikerar motsatsen. Användning av självmordsbombare noterades också som brutal våldsanvändning pga. av vapnets psykologiska effekter, frekvenserna ingår dock i kategorin sprängattentat i studiens diagram. Samtliga kategorier av målgrupper databasen nyttjar inkluderades eftersom diagrammen annars skulle haft procentuella bortfall och inneburit en oklarhet för läsaren. Nedan följer den bearbetade informationen utifrån vilken procentuella proportioner av mål- och metodpreferenser beräknades för respektive tidsperiod och som presenterades i diagram 4.3, 4.4, 4.6 och 4.7.

Tabell A.2: GSPC/AQIM metodpreferenser

Årtal	Eldhandvapen	Sprängattentat	Kidnappningar	Självmordsbombare
1998	0	0	0	0
1999	5	1	0	0
2000	9	4	5	0
2001	13	2	1	0
2002	11	9	3	0
2003	18	10	1	0
2004	12	14	0	0
2005	22	17	4	0
2006	29	28	10	0
2007	18	52	1	7
2008	10	29	9	8
2009	10	15	7	2
2010	6	10	3	2
Totalt	163	191	44	19

GTD 2014

Tabell A.3: GSPC/AQIM målprefereenser

Årtal	Säkerhetsförband	Civila	Politiska företrädare	Infrastruktur/energisektor
1998	0	0	0	0
1999	2	4	0	0
2000	10	2	0	2
2001	8	4	2	2
2002	9	2	1	3
2003	14	5	2	2
2004	16	4	1	4
2005	26	8	5	1
2006	28	18	3	5
2007	39	12	8	10
2008	27	12	3	5
2009	13	9	4	5
2010	10	2	2	1
Totalt	202	82	31	40

GTD 2014

Indikator för urskillningslöshet/selektivitet var också genomsnittlig dödlighet i gruppens attacker och civil dödlighet för brutalitet/återhållsamhet. Denna kompletterades med absolut dödlighet för att illustrera variationen i gruppens operativa aktivitet. Syftet var att ge läsaren förståelse för absoluta dödstal samt antal attacker och därmed göra tolkningarna av den genomsnittliga mer transparent. I undersökningen konstruerades tidsserier genom summering av dödstal och attacker för respektive år, varefter medelvärden för dödlighet per år beräknades i varje tidsperiod. År 2006 genomfördes 50 attacker före 9/11 och 15 efteråt. Resultatet blev en genomsnittlig dödlighet på 2,82 generellt och 0,54 civila i tidsperioden före alliansen och 3,57 och 1,12 efter. Eftersom ett totalurval genomförts samtidigt som en säker urvalsram inte kunnat framställas, har signifikantest av skillnaden mellan medelvärdena för tidsperioderna varit mindre meningsfulla. När den genomsnittliga dödligheten i attackerna för respektive tidsperiod behandlas som två oberoende stickprov, både normalfördelade och okänt fördelade med okända standardavvikelser, erhålls trestjärnig signifikans¹³. Trots osäkerheten indikerar detta ändå en signifikant ökning i genomsnittlig dödlighet efter alliansen (Körner 2000:51). Nedan presenteras sammanställningen som ligger till grund för diagram 4.1, 4.2, 4.8, 4.9, 4.11 och 4.12. Som ses var GSPC inaktiva under sina tidiga år, vilket gör att enskilda avvikande attacker skapar skevhet. År 2003 stod t.ex. ett attentat för 50% av dödsfallen vilket utan fördjupad undersökning skapar risk för spuriösa tolkningar av gruppens genomsnittliga dödlighet. Detta utgjorde ytterligare en anledning till att inkludera diagram över absolut dödlighet. Tillsammans med svårigheten att fördela ansvar mellan GIA och GSPC mellan 1998-2001, gjorde detta att dessa år uteslöts från diagrammen. Resultaten blir stabilare efterhand som gruppens aktivitet ökade,

¹³ $t = 35,138$ med 368 frihetsgrader för två oberoende stickprov med normalfördelade variabler. $Z = 8,368$ för två oberoende och okänt fördelade stora stickprov. Enligt värdena är det under en procents sannolikhet att slumpen frambringt skillnaden i dödlighet (Körner 2000:51).

2007 står ut som det mest intensiva året. Efterföljande år är också präglade av dödligare attacker, utifrån det låga utgångsläget före alliansen. Detta ger stöd åt den kvalitativa tolkningen att gruppen blev mer urskillningslös de första åren efter alliansen, en utveckling som vände 2010.

Tabell A.4: GSPC/AQIM:s dödlighet

Årtal	Döda	Döda civila	Antal attacker	Genomsnittlig dödlighet	Genomsnittlig dödlighet civila
1998	0	0	0	0	0
1999	15	7	6	2,5	1,17
2000	36	5	14	2,6	0,36
2001	59	23	15	3,9	1,53
2002	65	4	16	4,1	0,25
2003	103	7	23	4,5	0,30
2004	56	16	25	2,2	0,64
2005	140	27	42	3,3	0,64
2006	88	20	65	1,4	0,31
2007	263	120	70	3,8	1,71
2008	162	43	47	3,5	0,92
2009	154	29	32	4,8	0,91
2010	36	3	15	2,4	0,20
Totalt	1177	304	370		

GTD 2014

Hänsynstaganden

Viktigt att notera är att de enskilda kvantitativa indikatorerna inte fått tala för sig själva i undersökningen, istället har de vägts samman och utgjort ett kontrollinstrument för de kvalitativa. Materialet är också som angivits befast med osäkerhet, varför trendernas styrka eller värden för enskilda år inte skall tas för absoluta sanningar. I analysen har ändå de kvantitativa indikatorerna, vars värden illustrerats i diagrammen, i stor stor bekräftat de kvalitativa tolkningarna. En samvariation dem emellan har skönts vilket, trots osäkerheten och avståndet till studerat fenomenen, styrker studiens slutsatser. Att gemensamma systematiska felkällor påverkat *både* databasen och sekundärmaterialet analysen till stor del vilat på, kan dock inte uteslutas eller avhjälpas helt. Hänsyn har dock tagits till observerad skevhet i materialet, vilket främst inneburit att den höga dödligheten under gruppens tidiga år har studerats fördjupat. Slutsatsen är att den varit skenbart hög och att enskilda attentat med få döda, pga. gruppens lågintensiva verksamhet, har fått den genomsnittliga dödligheten att bli oproportionerligt hög. En avslutande reservation är att databasen sannolikt underskattar civila dödstal, Uppsala Conflict Data Program ligger exempelvis högre i sina skattningar för redovisade år (UCDP 2014). Flertalet kidnappningar är förmodligen också utelämnade från databasen. Detta har dock spelat mindre roll eftersom slutsatser ändå har kunnat dras utifrån observerade trender, med reservation för deras styrka, och kvalitativa skiften som *ökad* generell och civil genomsnittlig dödlighet samt kidnappningar av *västerlänningar* efter alliansen.